

Mervi Kurula (toim.)

Sujuva ohjaus - Tyytyväinen opiskelija

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Karelia-ammattikorkeakoulun julkaisu B,
oppimateriaaleja ja kokoomateoksia: 43

Sujuva ohjaus – Tyytyväinen opiskelija

Mervi Kurula (toim.)

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU 2015

Joensuu

Julkaisusarja: B, Oppimateriaaleja ja kokoomateoksia; 43

Julkaisusarjan vastaava toimittaja: Kari Tiainen

Toimittaja: Mervi Kurula

Graafinen suunnittelu ja taitto: Salla Anttila

*Kuvat: Tuukka Pakarinen, paitsi s. 12 Lauri Kaukotie, s. 40 ja s. 43
Milena Nevanto, s. 47 Johanna Luostarinen, s. 52 Kimmo Hyppönen*

@Tekijät ja Karelia-ammattikorkeakoulu

Tämän teoksen osittainenkin kopiointi on tekijänoikeuslain mukaisesti kielletty ilman nimenomaista lupaa.

ISBN 978-952-275-193-5 (painettu)

ISBN 978-952-275-194-2 (verkkojulkaisu)

ISSN-L 2323-6876

ISSN 2323-6876

Joensuu, LaserMedia Oy, 2015

Karelia-ammattikorkeakoulu – Julkaisutoiminta
julkaisut@karelia.fi
tahtijulkaisut.net

Sisältö

Alkusanat 6

Pekka Auvinen

Johdanto 7

Mervi Kurula

Koulutuksen tulosrahoitusmalli haastaa ohjauksen 8

Marjo Nenonen

Opiskelijakunta opiskeluhyvinvointia rakentamassa 12

Tiia Kyllönen, Anni Järvinen & Mervi Hinkkanen

Koulutustoiminnan suunnittelu ja johtaminen osana ohjausta 18

Seija Tolonen

Väyläopiskelijoiden ohjaus 22

Minna Turunen, Tarja Ruokonen & Merja Öhman

Digitaalisuus osana harjoitteluohjauksen kehittämistä 30

Tuulia Sunikka

Opiskeluhyvinvointia tukemassa - verkostoyhteistyö 36

Anita Väisänen, Tiina Surakka & Päivi Laakkonen

Ystävöiminta kansainvälisen opiskelijan sopeutumisen tukena 40

Satu Saarinen

VIP-opiskelijat turvaamassa arjen opiskelukykyä 44

Päivi Laakkonen & Joni Ranta

Varhainen puuttuminen - opiskelijan näkökulma 48

Mikko Ahtinen

Kahden uran ohjaus - urheileva opiskelija 52

Kimmo Hyppönen & Anu Korhonen

Urheilevan opiskelijan ohjaus fysioterapian koulutuksessa 56

Tarja Pesonen-Sivonen

Yhdessä tehden hyviin tuloksiin 60

Mervi Kurula & Mikko Penttinen

Ennakoivaa tukea ja välittämisen ilmapiiriä

Kareliassa on rakennettu ja otettu käyttöön varhaisen tuen toimintamalli (VARTU), jonka tavoitteena on ollut sujuvan oppimisen edistäminen ja opintojen keskeyttämisten vähentäminen. Keinoina ovat olleet ohjauskäytäntöjen kehittäminen, ohjausta tukevien tieto- ja raportointijärjestelmien rakentaminen sekä yhteisöllisen toimintakulttuurin vahvistaminen. Toimintamalla on rakennettu tiiviissä yhteistyössä opiskelijakunta POKAn kanssa.

Karelian opinto-ohjauksen kehittämiseen ja opiskelijahyvinvoinnin tukemiseen on satsattu voimakkaasti viime vuosina. Läheisyysperiaatteen mukaisesti on vahvistettu opettajatuutoreiden tehtäväkuvaa ja valittu jokaisesta opiskelijaryhmästä VIP-opiskelijat. Yli 20 koulutettua opinto-ohjaajaa huolehtii ohjauksesta ja sujuvan opiskelun edistämisestä koulutusvastuutasolla. Vastaava opinto-ohjaaja koordinoi ohjausta ja opintokuraattori opiskeluhuvinvointiin liittyviä palveluja koko ammattikorkeakoulun tasolla. Opiskelijakunta, terveydenhoitajat, oppilaitospastori ja monet muut toimijat muodostavat tiiviin yhteistyöverkoston Karelian omien palvelujen tueksi.

Opinto-ohjauksen ja sujuvan opiskelun edistämisen tueksi ammattikorkeakoulussa on rakennettu uusia tieto- ja raportointijärjestelmiä. Näiden järjestelmien avulla saadaan reaaliaikaista tietoa esimerkiksi valmistuneista, eronneista ja opintojen etenemisestä. Jatkuvasti päivittyvä tieto tukee ohjaustoimien suuntaamista, toiminnan kehittämistä sekä tietoon

perustuvaa johtamistyötä ja päätöksentekoa. Useiden vuosien systemaattisen tulosseurannan perusteella on pystytty siirtymään varhaisesta ennakoivaan tukeen todennäköisten ongelmatilanteiden välttämiseksi.

Yhteisöllisen toimintakulttuurin vahvistaminen luo perustan varhaisen tuen toimintamallille. Viime vuosina olemme pyrkineet vahvistamaan Kareliassa toisesta välittämisen, asioiden puheeksi ottamisen ja yhteisöllisen kehittämisen ilmapiiriä. Esimerkiksi opettajatuutorien henkilökohtaista yhteydenpitoa opiskelijoiden kanssa on lisätty merkittävästi sekä yhteistyössä opiskelijakunnan kanssa on järjestetty uudenlaiset, opiskelijalähtöiset avajais- ja valmistujaisjuhlat Karelialle.

VARTU-toiminnan tulokset ovat olleet erittäin rohkaisevia. Opintosuoritusten ja tutkintojen määrät ovat kasvaneet ja keskeyttäneiden määrä on vähentynyt yli 40 %. Myös opintotuen mahdolliseen takaisinperintään liittyvien selvityspyyntöjen määrä on vähentynyt yli 50 % viime vuosina. Näiden lukujen takaa löytyy paljon myönteisiä onnistumisen kokemuksia, vaikeuksien voittamista, aitoja kohtaamisia ja elämän käännekohtia. Haluan tässä yhteydessä esittää suuret kiitokset kaikille VARTU-toimintatapojen rakentajille ja käytäntöön panijoille.

Pekka Auvinen
vararehtori
Karelia-ammattikorkeakoulu

Esipuhe

Tämä artikkelikirja on syntynyt VARTU-hankkeen päättyessä. VARTUa eli Varhaisen tuen toimintamallia lähdettiin kehittämään Karelia-ammattikorkeakoulussa William ja Ester Otsakorven säätiön tuella yhteistyössä opiskelijakunta POKAn kanssa. Hankkeen tavoitteena oli luoda korkeakouluumme toimintamalli, jolla ehkäistään ja vähennetään keskeyttämiä sekä tuetaan opiskelijan hyvinvointia ja opiskelukykyä. Tämän lisäksi haluttiin vahvistaa yhteisöllisyyttä ja välittämisen ilmapiiriä.

Olemme halunneet tämän julkaisun myötä nostaa esille sen, miten suuri merkitys yhdessä tekemisellä ja välittämisellä voi olla korkeakoulussa opiskelevien ja työskentelevien arkeen. Kirjan artikkeleissa kuvataan niitä arjen pieniä tekoja, joilla olemme onnistuneet parantamaan opintojen sujuvuutta ja opiskelijoiden hyvinvointia, opiskelukykyä sekä tyytyväisyyttä. Ohjauksella on merkitystä korkeakoulujen toiminnassa ja ohjauksen suunnitelmallisella kehittämisellä voidaan vaikuttaa korkeakoulun tuloksiin.

Lämmin kiitos kaikille artikkeleiden kirjoittajille osallistumisestanne sekä kiitos arjen pienten tekojen ja hyvien käytänteiden jakamisesta lukijoille. Kiitokset Salla Anttilalle kirjan graafisesta suunnittelusta ja viestinnän opiskelija Harri Pietiläiselle kuvituksesta. Kiitos myös kaikille VARTU-hankkeen toimintaan eri vaiheissa osallistuneille yhteistyöstä – ja erityiskiitos Karelia-ammattikorkeakoulun opinto-ohjaajille ja opiskelijakunta POKAn toimijoille.

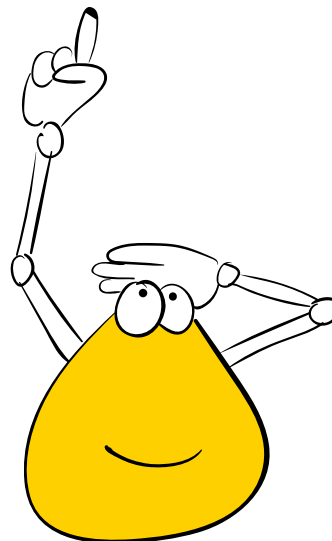
18.11.2015

Mervi Kurula

vastaava opinto-ohjaaja

Karelia-ammattikorkeakoulu

Olemme halunneet tämän julkaisun myötä nostaa esille sen, miten suuri merkitys yhdessä tekemisellä ja välittämisellä voi olla korkeakoulussa opiskelevien ja työskentelevien arkeen.

Koulutuksen tulosrahoitusmalli haastaa ohjauksen

Marjo Nenonen, opintoasiainpäällikkö, Karelia-ammattikorkeakoulu

Ohjauksen merkitys korkeakoulujen toiminnassa on kasvanut merkittävästi 2010-luvulla. Osana ammattikorkeakoulu-uudistusta toteutettu, vuonna 2014 voimaan astunut tulosrahoitusmalli on merkittävästi muuttanut ammattikorkeakoulujen rahoitusta. Rahoitusmallin muutos tulospohjaiseksi on tuonut lisäpainetta opetuksen tehokkuuden kasvattamiseen ja ohjauksen kehittämiseen. Karelia-ammattikorkeakoulussa ohjauksen kehittämiseen on viime vuosina panostettu merkittävästi. Päätymässä oleva VARTU-hanke (Varhaisen tuen toimintamallin rakentaminen ja käytönotto) on erinomainen esimerkki ohjaustoiminnan suunnitelmallisesta ja tuloksellisesta kehittämisestä. VARTU-hankkeen aikana kehitetyt toimenpiteet ovat nyt osa Karelian vakiintunutta ohjaustoimintaa.

Ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli muuttui vuoden 2014 alusta tulosperustaiseksi. Aiemmin ammattikorkeakoulut saivat rahoituksen pääasiallisesti opiske-

lijämäärän mukaan: perusrahoituksesta 70 prosenttia määräytyi korkeakoulun opiskelijamäärän mukaan ja 30 prosenttia suoritetuista tutkinnoista. Vuodesta 2014 alkaen rahoitus on pohjautunut tuloksiin ja erityisesti koulutuksen tuloksiin. Tulosrahoituksesta 85 prosenttia määräytyy koulutuksen laskentakriteerien perusteella ja 15 prosenttia tutkimus- ja kehittämistoiminnan perusteella. Koulutuksen tuloksista keskeisimpiä ovat suoritettavat ammattikorkeakoulututkinnot, jotka muodostavat 46 prosenttia rahoituksesta, sekä opintojen eteneminen: 55 opintopistettä vuodessa suorittaneiden opiskelijoiden määrä tuottaa 24 prosenttia rahoituksesta. Muita koulutuksen tulosmittareita ovat muun muassa valmistuneet työlliset, avoimessa ammattikorkeakoulussa, erillisopinnoissa ja maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa suoritettavat opintopisteet, opiskelijapalautte ja koulutuksen kansainvälisyys.

Oheisessa kuvassa (kuva 1) on esitetty ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli vuodelta 2014. Malliin on

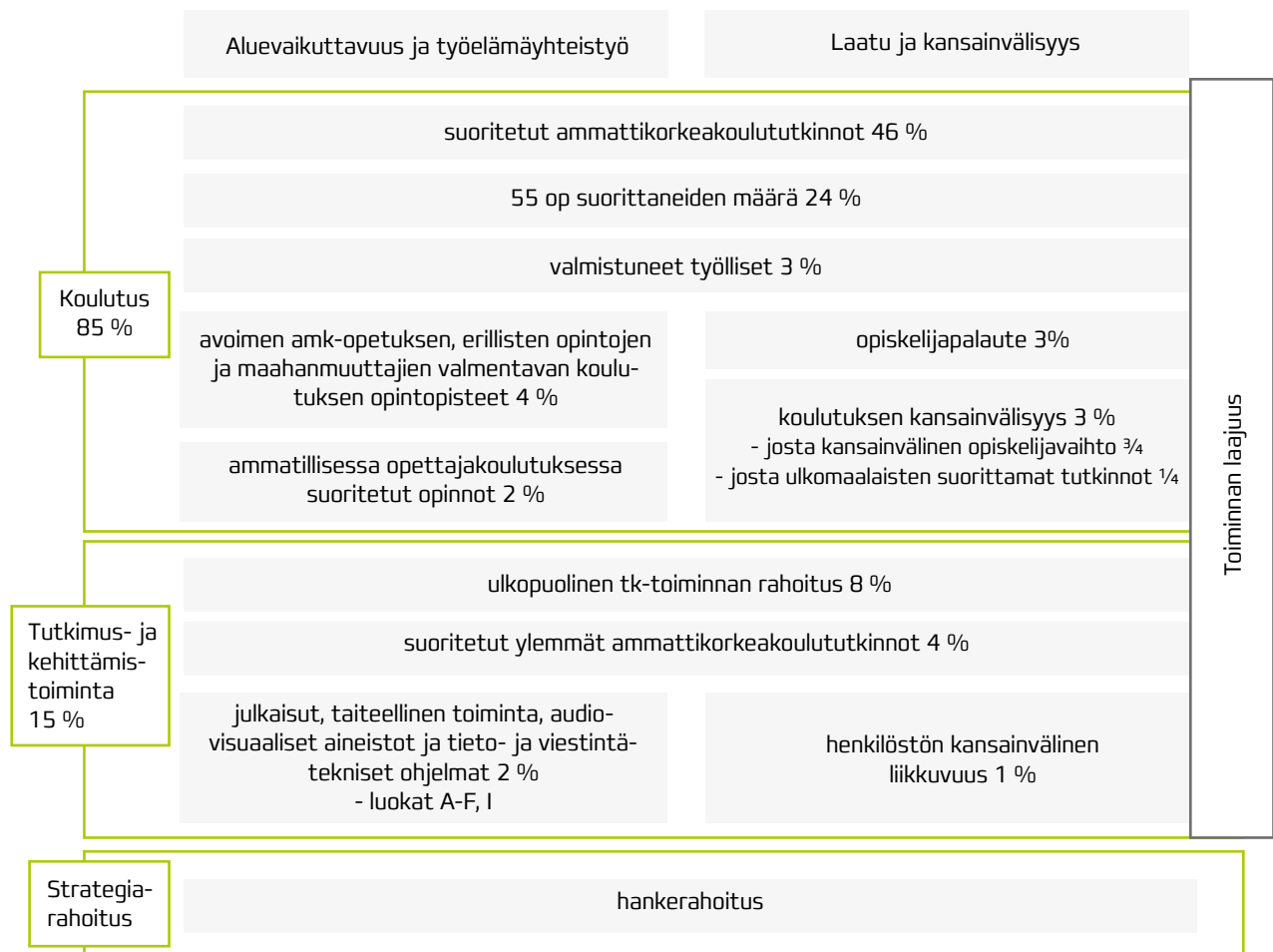
tulossa pieniä muutoksia vuonna 2017, mutta koulutuksen tulosten rooli rahoituksen määräytymisessä tulee jatkossakin olemaan merkittävä.

Mikä on muuttunut?

Ammattikorkeakouluissa on rahoitusmallin myötä alettu kiinnittää entistä enemmän huomiota koulutuksen sujuvuuteen ja ohjauksen toimivuuteen. Valmistumista tuetaan entistä voimakkaammin ja muun muassa opinnäytetöiden ohjausprosessiin panostetaan entistä enemmän. Opiskelijoille rakennetaan joustavia opin-

topolkuja, AHOT-käytänteitä (aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen) kehitetään ja henkilökohtaisten opintosuunnitelmien valmisteluun panostetaan. Opiskelun ja työn yhdistämistä edistetään esimerkiksi työn opinnollistamisen kautta.

Myös Karelia-ammattikorkeakoulussa muutokset näkyvät monella eri tasolla. Koulutusvastuukohtaiseen tulosseurantaan on kehitetty uusia, tehokkaita työkaluja ja tuloksia käsitellään säännöllisesti laajennetussa johtoryhmässä sekä koulutusvastuukokouksissa. Opetussuunnitelmiin liittyviä rakenteellisia

Kuva 1. AMK-rahoitusmalli 2014.

haasteita on pyritty ratkomaan ja siten varmistamaan sen, että opiskelijalla on mahdollisuus edetä opinnoissa tavoiteaikataulussa.

Yksi keskeinen kehittämistoimi on ollut opetus- suunnitelmauudistus. Vuonna 2014 käyttöön otetuissa uusissa opetussuunnitelmissa painotetaan opiskelijoiden sujuvaa oppimista, työelämäläheistä toimintatapaa ja ydinasioihin keskittymistä. Opetussuunnitelmatyön teemana oli ”ydinasioihin keskittymällä ja yhteistyöllä hyviin tuloksiin”.

Opetussuunnitelmien toteutuminen käytännössä määrittyy pitkälti toteutussuunnitelmien kautta - miten opintojaksot ja kokonaisuudet arjessa toteutuvat. Yhteissuunnittelua lisäämällä on pyritty kehittämään lukukausisuunnittelua siten, että opiskelijan kuormitus on mahdollisimman tasainen ja opetus muodostaa pedagogisesti johdonmukaisen kokonaisuuden. Opettajien välistä yhteistyötä on lisätty merkittävästi.

Vuoden 2014 strategiapäivässä koko henkilöstö pohdi Karelial pedagogisia valintoja ja opetuksen toteuttamista. Yhdessä strategiapäivän työpisteessä pohdittiin Karelia-pedagogiikkaa. Jokainen osanottaja kuvasi Karelial opetusta kahdella sanalla – mitä se on ja mitä ei. Sanapareja kertyi päivän aikana 84. Vastauksissa nousi vahvasti esille yhdessä tekeminen ja opiskelijäläheisyys. Myös ohjauksellisuus ja dialogisuus korostuivat vastauksissa. Tämä on esimerkki siitä, että ohjaus koetaan Kareliassa kaikkien tehtäväksi, ei ainoastaan opinto-ohjaajien ja opettajatuutorien työksi. Vuonna 2015 käynnistettiin Kareliassa koko opetushenkilöstönä koskeva TAS-projekti (tavoiteperustainen työaikasuunnittelu), jossa uudistetaan työaikasuunnittelumallia ja tiivistetään opetuksen yhteissuunnittelua.

Yhteisöllisen korkeakouluilmapiirin rakentaminen tapahtuu henkilöstön ja opiskelijoiden yhteistyössä. Strateginen kumppanuus opiskelijakunta POKAn kanssa näkyy vahvasti arjen toiminnassa. Opiskelijoille on annettu ja he ovat ottaneet aktiivisen roolin koulutuksen ja Karelial toiminnan kehittämisessä. Opiskelijoilla on hyvin keskeinen rooli ohjauksessa ja varhaisessa tuessa. Opiskelijatuutorit, kv-tuutorit ja VIP-opiskelijat muodostavat opiskelijoille vahvan tukiverkoston ja tukevat kiinnittymistä korkeakoulu yhteisöön. Hyvinvoivat opiskelijat ovat usein myös hyvin opinnoissaan menestyviä opiskelijoita. Yksinäisyys ja

Ammattikorkeakouluissa on rahoitusmallin myötä alettu kiinnittää entistä enemmän huomiota koulutuksen sujuvuuteen ja ohjauksen toimivuuteen.

irralisuus ovat haasteita, joihin meidän korkeakoulu yhteisönä pitää tarttua.

VARTU-hankkeen henki elää ja voi hyvin

viime vuosina tehdyt kehittämistoimet näkyvät positiivisesti Karelial tuloksissa. VARTU-hankkeen myötä on kiinnitetty erityistä huomiota keskeyttäneiden määrän vähentämiseen. Aktiivisen puhelin- ja sähköpostikampanjoinnin ja lisääntyneen tiedotuksen myötä eronneiden määrä on vähentynyt 60 prosenttia. Myös 55 opintopistettä suorittaneiden määrä on kasvanut tasaisesti. Opiskelijoiden opintoja koskeviin haasteisiin tartutaan entistä nopeammin ja entistä lähempänä. Tämä on tärkeää koulutuksen tulosten ja siten ammattikorkeakoulun rahoituksen kannalta. Mutta vielä tärkeämpää se on opiskelijoiden itsensä ja yhteiskunnan kannalta. Koulutuksen tuloksia tulee parantaa laatua kehittämällä, ei sitä polkemalla. Umpikujat, esteet ja hidasteet on poistettava, jotta sujuva eteneminen varmistetaan. Tehokas ja laadukas koulutusjärjestelmä on kaikkien etu.

Omasta näkökulmastani yksi VARTU-hankkeen tärkeimmistä anneista on ollut se, että ohjauksen ja varhaisen tuen rooli ja näkyvyys on kasvanut koko ammattikorkeakoulussa. Kareliassa arvostetaan ohjausta ja koulutettua ohjaushenkilöstöämme. Samalla ohjaus mielletään yhä enemmän meidän kaikkien tehtäväksemme. Se on myös minun tehtäväni hallinnossa. Jokaisen panosta tarvitaan – nyt ja tulevaisuudessa.

Opiskelijakunta opiskeluhyvinvointia rakentamassa

Tiia Kyllönen, tuutori- ja edunvalvontasihteeri, Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijakunta POKA
Anni Järvinen, pääsihteeri, Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijakunta POKA
Mervi Hinkkanen, koordinaattori, Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijakunta POKA

Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijakunta POKA on julkisoikeudellinen yhteisö, jonka jäseniksi voivat liittyä kaikki Karelian läsnäolevat opiskelijat. Opiskelijakunnan asema ja tehtävät on määritelty ammattikorkeakoululaissa. POKAn tärkein tehtävä on valvoa ja ajaa opiskelijoiden etua ja toimia opiskelijoiden edustajana ammattikorkeakoulussa. Lain mukaan opiskelijakunta toimii jäsentensä yhdyssiteenä ja edistää näiden yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja henkisiä, sekä opiskeluun ja opiskelijan asemaan yhteiskunnassa liittyviä pyrkimyksiä. POKA tarjoaa Karelian opiskelijoille opiskelijakortin, jolla saa valtakunnallisia ja paikallisia etuja. Lisäksi POKA järjestää monia muita palveluita, kuten vertais- ja kansainvälisyystuutoroinnin, VIP-toiminnan (välittämisen ilmapiiri), häirintäyhdyshenkilötoiminnan, liikuntapalveluja Sykettä Susirajalla -hankkeen kautta sekä erilaisia tapahtumia.

Edunvalvonta on POKAn lakisääteinen ja pääasiallinen tehtävä. Kohdatessaan ongelmia tai epäkohtia opetuksessa tai ohjauksessa opiskelija voi ottaa yhteyttä POKAan. Näin opiskelija saa tukea ja neuvoja asioiden viemisessä eteenpäin. Opiskelijakunta POKA nimeää opiskelijaedustajat ammattikorkeakoulun hallitukseen, tutkinto- ja opintotukilautakuntaan ja työryhmiin ja tuo siten opiskelijoiden äänen kuuluviin päätöksiä tehtäessä. POKA toimii myös valtakunnallisella kentällä yhteistyössä muiden opiskelijakuntien kanssa vaatien mm. parannuksia opintotukeen ja opiskeluterveydenhuoltoon.

Tukea opiskelijalta opiskelijalle

Opiskelijakunnan toiminnan yksi periaatteista on, että se on toimintaa opiskelijalta opiskelijalle. Kuka pa osaisi neuvoa ja tukea paremmin toista opiskelijaa kuin toinen samassa tilanteessa, samojen pulmien

kanssa painiskeleva opiskelija? Opiskelijalta opiskelijalle -periaate näkyy niin POKAn päätöksenteossa kuin toiminnan järjestämisessä. Opiskelijakunnan ylin päättävä elin on vaaleilla valittu edustajisto, johon kuuluu 12 opiskelijaa. Operatiivisesta toiminnasta vastaa edustajiston valitsema hallitus, johon kuuluu seitsemän opiskelijaa. Opiskelijakunnalla on monia toiminnan muotoja, joilla välittää tietoa ja tukea opiskelijoiden kesken ja rakentaa yhteistyö- ja ystävyy verkostoja opiskelijayhteisön sisällä. Näitä toiminnan muotoja ovat vertais- ja kansainvälisyystuutorointi, VIP- ja häirintäyhdyshenkilötoiminta.

Opiskelijakunta POKA järjestää Karelia-ammattikorkeakoulun tuutoroinnin. Vertaistuutoroinnin ydinajatus on opiskelijoiden toisilleen antama tuki ja apu opiskelussa ja oppimisessa. Vertaistuutorointi perustuu opiskelijoiden keskinäiseen vuorovaikutukseen, jossa jaetaan tietoa, taitoja ja kokemuksia. Tuutorit myös järjestävät vuoden mittaan erilaisia tapahtumia ja toimintaa, jonka tarkoituksena on ryhmäyttää aloittavien opiskelijoita ja saada heidät

tuntemaan yhteenkuuluvuutta opiskelijayhteisössä. Tuutorin yhteistyötahoja ovat POKAn tuutori- ja edunvalvontasihteeri, muut tuutorit, opot sekä opettajatuutorit. Lisäksi tuutoritoimintaa kehittää ja järjestää POKAn tuutorijaosto.

Monikulttuurinen opiskeluympäristö Karelia-ammattikorkeakoulussa näkyy myös POKAn toiminnassa. Ulkomaiset vaihto- ja tutkinto-opiskelijat toivotaan tervetulleiksi opiskelijakuntamme jäseniksi ja mukaan tapahtumiin ja toimintaan. POKAn kouluttamat kv-tuutorit tekevät tärkeää työtä kansainvälisten opiskelijoiden perehdyttämisessä uuteen kotikaupunkiinsa ja korkeakouluunsa. Samalla voi kotikansainvälistyä itse ja kehittää kielitaitoa, esiintymisvalmiuksia ja organisointikykyä. Kansainvälisestä opiskelijatoiminnasta ja tuutoroinnista vastaa opiskelijakunnan koordinaattori. Hallituksen kansainvälisyysvastaava toimii yhteistyössä koordinaattorin ja kv-tuutoreiden kanssa.

POKA järjestää yhdessä kuraattorin, terveydenhoitajien ja oppilaitospastorin kanssa VIP-toimintaa. VIP-toiminta tulee sanoista välittämisen ilmapiiri ja sen tavoitteena on lisätä yhteisöllisyyttä Karelia-ammattikorkeakoulussa, edesauttaa opiskelijoiden hyvinvointia sekä lisätä me-henkeä. VIP-toiminta on aloitettu Kareliassa Liiketalouden ja tekniikan keskuksessa vuonna 2008 ja Vartu-hankkeen myötä se laajennettiin koko ammattikorkeakouluun. VIP-opiskelijat valitaan jokaisesta opiskelijaryhmästä opintojen alkuvaiheessa ja heidät koulutetaan tehtäviinsä toimikauden alussa. Koulutus sisältää tietoa muun muassa hyvinvoinnista, erilaisuuden kohtaamisesta, yhteisöllisyydestä ja keinoista sen lisäämiseen, ryhmäytymisestä ja ongelmien ratkaisemisesta. Lisäksi VIP-toimikauden aikana järjestetään erilaisia VIP-toimintaa tukevia asiantuntijaluentoja ajankohtaisista teemoista. VIP-opiskelija aistii ryhmän tuntemuksia, tekee havaintoja ryhmän ja sen jäsenten hyvinvoinnista, pitää kirjaa ryhmässä havaituista ongelmista (esim. häirintä, epäasiallinen käytös tai kiusaaminen) sekä tarvittaessa kertoo niistä eteenpäin anonyymisti tai omalla nimellään. VIP-toimintaa organisoii koordinaatioryhmä, joka järjestää kuukausittain VIP-opiskelijoille koulutuksia, vertaistukea, tapahtumia ja virkistäytymistä sekä seuraa ryhmien tilannetta VIP-työkalun avulla. VIP-työkalu on

Tuutorina pyrin olemaan helpostilähestyttävä vertaistuki; eräänlainen tietopankki, mutta kuitenkin opiskelijana opiskelijoiden joukossa. Tuutorina olen linkki uusille opiskelijoille opiskelijayhteisöön pääsemiseksi.

Vertaistuutori 2015-2016

sähköinen lomake, jonka avulla kerätään tietoa opiskelijaryhmistä. VIP-opiskelijan läheisin yhteyshenkilö on koordinaatioryhmän lisäksi oma opettajatutor, joka seuraa ja tukee ryhmän kaikkien opiskelijoiden opiskelun sujuvuutta.

POKAlla on kaksi häirintäyhdyshenkilöä, joihin opiskelijat voivat ottaa yhteyttä kohdatessaan häirintää opiskeluympäristössä. Häirintäyhdyshenkilöt ovat Karelian opiskelijoita, jotka POKA on kouluttanut tehtävään. Häirintäyhdyshenkilöitä sitoo vaitiolovelvollisuus, joten keskustelut ovat luottamuksellisia. POKA tekee yhteistyötä myös kuraattorin kanssa ehkäistäkseen kiusaamista ja lisätäkseen opiskeluviihtyvyyttä koulussa. Myös tuutoreita ja VIP-opiskelijoita ohjeistetaan puuttumaan kiusaamiseen ja järjestämään toimintaa, joka tukee jokaisen opiskelijan kiinnittymistä osaksi opiskelijayhteisöä. Onnistunut ryhmäytyminen opintojen alussa ehkäisee hyvin kiusaamista ja porukasta ulkopuolelle jäämistä koko opintojen ajan.

Vapaa-ajan toiminnalla tuetaan jaksamista ja yhteisöllisyyttä

POKAN kautta opiskelijoille avautuu monia harrastusmahdollisuuksia myös vapaa-ajalle. Vapaa-ajan toimintojen myötä opiskelijat pääsevät tutustumaan omiin opiskelukavereihin myös opetuksen ulkopuolella, tapaamaan muun alan opiskelijoita ja ammattikorkeakoulun henkilökuntaa sekä syventämään koulussa syntyneitä suhteita ystävyysuhteiksi. Vapaa-ajan toiminta on erityisen tärkeää vasta Joensuuhun muuttaneille opiskelijoille. Vapaa-ajan toimintoja ovat mm. liikuntapalvelut ja tapahtumat.

Vielä vuonna 2014 opiskelijoiden liikuntamahdollisuudet Joensuussa olivat hajallaan eri toimijoiden järjestäminä. Käynnissä oli kuitenkin jo hanke, joka lähti POKAn ja Itä-Suomen yliopiston ylioppilaskunta ISYY:n aloitteesta kehittää korkeakoulujen yhteinen liikuntapalvelukonsepti. Taustalla olivat myös 2011 julkaistut Hyvä korkeakoululiikunta -suositukset, jotka vaativat toimenpiteitä sekä korkeakouluilta että opiskelijajärjestöiltä. Hankkeen työn tuloksena vuoden 2015 alusta aloitettiin Joensuussa uudet Sykettä Susirajalla -liikuntapalvelut. Palveluiden piiriin tuli samalla opiskelijoiden lisäksi Karelia-amk:n ja yliopiston Joensuun kampuksen henkilökunta.

Liikkuminen, liikunta, urheilu, treeni – sanoja, joihin sisältyy jokaiselle erilaisia merkityksiä. Mieleen tulee ehkä hiki ja rasitus, hyvä olo, terveys ja voima. Yhteistä näille sanoille on se, että niihin liittyy fyysinen tekeminen oman hyvinvoinnin parantamiseksi tai ylläpitämiseksi.

Mervi Hinkkanen,
POKAN koordinaattori

Yhteisöllisyyden lisääminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen ovat merkittäviä tavoitteita liikunta- ja hyvinvointipalveluissa. Opiskelijakunnassa pidetään tärkeänä sitä, että voidaan tarjota opiskelijoille monipuoliset mahdollisuudet liikkua omien kykyjensä ja tarpeidensa mukaan vertaistensa seurassa. Monikulttuurisessa korkeakoulu-yhteisössä POKA on aktiivisesti edistämässä kansainvälisten opiskelijoiden sopeutumista uuteen maahan ja paikallisiin ihmisiin myös liikunnan välityksellä. Helppo saatavuus ja liikuntapaikkojen sijainti kampusten läheisyydessä kaupunkialueella madaltavat kynnyksestä osallistumiselle. Syke tarjoaa pienellä maksulla laajan valikoiman erilaisia ohjattuja ryhmäliikuntatunteja, kuntosaleja, palloilulajeja sekä helpon tavan tutustua myös harvinaisempiin lajeihin. Tarjontaa on monipuolisesti jokaiselle viikonpäivälle.

Syke on myös mukana POKAn hyvinvointipäivissä ja edistää omilla kampanjoillaan liikunnan terveydellisten vaikutusten tunnetuksi tekemistä. Kun opiskelija voi hyvin, opiskelukin on helpompaa ja se näkyy

myös tuloksissa. Käyttäjien toiveita herkällä korvalla kuunnellen Syke on onnistunut kehittämään vuoden aikana monen liikunnallisen haaveen toteuttajaksi, mikä aikaisemmin ei olisi ollut opiskelijan kukkarolla mahdollista. Tästä on hyvä edetä kohti hyvinvoivaa korkeakoulu yhteisöä, jossa liikunta on luonteva osa opiskelijan ja henkilöstön elämää.

POKA pyrkii lisäämään yhteisöllisyyttä ja opinnoissa viihtymistä ja jaksamista myös tapahtumilaan. Suurin ja suosituin tapahtuma on rastitapahtuma FAMKY, joka kerää joka lukuvuoden alussa noin 800 opiskelijaa yhteen. Muita tapahtumia vuosittain ovat lukuvuoden avajaiset yhdessä Karelian kanssa, rastitapahtuma Amazing Race Joensuu, Syke-liikuntailtapäivät ja muut liikuntatapahtumat sekä VIP-opiskelijoiden kanssa järjestettävä hyvinvointiviikko. Yhdessä Karelian kanssa järjestetään kaksi kertaa vuodessa myös valmistujaisjuhlat Kareliasta valmistuville opiskelijoille. Lisäksi POKA tapaa kaikki aloittavat opiskelijat syksyisin ja alkuvuodesta järjestettävissä POKA-infoissa. Myös POKAn alaiset jaostot ja tuutorit järjestävät ympäri vuoden erilaisia tapahtumia, mm. leffailtoja, peli-iltoja, pikkujouluja, sitsejä ja opiskelijabileitä. Opiskelijakunnan ja tuutoreiden järjestämiä tapahtumia sitoo koulun kanssa tehty sopimus, jonka mukaan opiskelijakunta ja tuutorit eivät mainosta järjestämiään tapahtumia alkoholilla, eikä tapahtumissa kannusteta alkoholin nauttimiseen.

“POKAn toiminta on antanut ystäväverkostoja ja opettanut itsestä paljon. Toiminnasta saadun ilon voimin on jaksanut opiskella.”

POKAn hallituksen jäsen 2015

Viikottaisen liikuntatarjonnan ja vuosittaisten tapahtumien lisäksi opiskelijakunnan on mahdollista järjestää jatkossa myös kerho- ja opintopiiritoimintaa opiskelijoiden toiveiden mukaisesti. Kerhotoimintaa kokeiltiin syyskaudella 2014 osana VARTU-hanketta. Kyseisenä syksynä toimi käsityö-, lautapeli- ja graafisen suunnittelun kerho, jotka olivat jokaiselle Karelian opiskelijalle maksuttomia.

Opiskelijakunta POKA myöntää rahallisia avustuksia opiskelijaryhmille: tuutoreille, VIP-opiskelijoille, POKAn jaostoille ja opiskelijayhdistyksille. POKAn alaisuudessa toimii koulutus- tai aihekohtaisia jaostoja, joiden toimintaan POKA myöntää resurssit. Tällä hetkellä jaostoja ovat hoitotyön opiskelijoiden Hoko-jaosto, sosiaalialan opiskelijoiden Soko-jaosto ja tuutorointia organisoiva ja kehittävä tuutorijaosto. POKAn kanssa tiiviissä yhteistyössä toimivat myös erilliset alakohtaiset opiskelijayhdistykset. Avustuksia voi hakea ympäri vuoden ja avustuksen myöntämistä päättää POKAn hallitus. Avustuksia voidaan myöntää esimerkiksi erilaisiin tapahtumiin, matkoihin ja muihin opiskelijoiden projekteihin.

POKAn toimijat (hallituksen ja edustajiston jäsenet, tuutorit ja VIP-opiskelijat) ovat kokeneet saavansa toiminnastaan POKAssa ystäviä, kokemuksia ja kokemusten vaihtoa, jaksamista opintoihin sekä verkostoja muilta vuosikursseilta ja aloilta. Monet myös näkevät verkostoitumis-, organisointi- ja vuorovaikutustaitojen arvon työelämää ajatellen. Opiskelijakuntatoiminnassa opiskelijat pääsevät myös kurkistamaan oman koulunsa toimintaan pintaa syvemmälle.

Yhdessä tekemällä - Karelia ja POKA

Karelian ja POKAn väliseen yhteistyöhön, strategiiseen kumppanuuteen, on panostettu ja se on vuosien myötä syventynyt. POKA tapaa Karelian johtoa kuukausittain ja yhteydenpito muutoinkin on luontevaa ja helppoa. POKAn valitsemat opiskelijaedustajat vaikuttavat päätöksentekoon ammattikorkeakoulun osakeyhtiön hallituksessa, laajennetussa johtoryhmässä, koulutuksen kehittämissäryhmässä, tutkinto- ja opintotukilautakunnassa ja koulutusvastuuryhmissä sekä eri hankkeiden suunnittelu- tai ohjausryhmissä.

Myös VARTU-hankkeessa POKA on ollut alusta saakka mukana. Opiskelijakunta kokee hankkeen

lisänneen yhteistyötä koulun ja POKAn välillä ohjauksen ja tukipalveluiden saralla. VARTU-hankkeen myötä syntyneet käytänteet ja toimintamallit tuovat opiskelijoita ja henkilökuntaa lähemmäksi toisiaan välittämisen ja yhdessä tekemisen ilmapiiriin hengessä.

Ammattikorkeakoulun henkilöstö ja opiskelijat muodostavat yhdessä ammattikorkeakoulu yhteisön. Yhteiset tapahtumat, avajaiset, valmistujaiset, pesäpallo-ottelut ja liikuntapalvelut tuovat koulun henkilökunnan ja opiskelijat yhteen mukavalla ja rennolla tavalla.

POKA suuntaa tulevaan

POKAn lähitulevaisuuden suunnitelmiin ja kehitysideoihin kuuluu mm. jäsenyyden laajentaminen koskemaan myös avoimen ammattikorkeakoulun polkuopiskelijoita. Jäsenyys vahvistaisi polkuopiskelijoiden kuulumista yhteisöön ja antaisi heille mahdollisuuden äänestää ja asettua ehdolle POKAn vaaleissa ja siten vaikuttaa opiskelijakunnan päätöksentekoon. Vuositaitaisten edustajiston vaalien suosiota halutaan muutoinkin kasvattaa, jotta mahdollisimman monen eri alan opiskelijoiden ääni tulisi myös POKAn päätöksenteossa kuuluviin. Marraskuussa 2015 otettiin ensimmäistä kertaa käyttöön myös sähköinen äänestys POKAn edustajiston vaaleissa äänestysinnokkuuden lisäämiseksi.

Syrjäytymisen ehkäisy yhteistyössä kuraattorin kanssa tulee jatkossakin olemaan POKAn yksi tärkeistä tehtävistä opiskeluyhteisössä. Keinoja opiskelijoiden tavoittamiseksi voisi tuutori- ja VIP-toiminnan lisäksi olla kerho- ja opintopiirit toiminnan herättely. Valtakunnallisella kentällä POKA yhdessä muiden opiskelijakuntien kanssa jatkaa vaikutustyötä opiskeluterveydenhuollon parantamiseksi saattamalla Ylioppilaiden Terveystieteiden palvelut myös amk-opiskelijoiden saataville. Lisäksi opintotuen indeksisidonaisuudesta halutaan pitää kiinni ja vaikutetaan, ettei opintolainasta tule pakollinen tai pääasiallinen opintojen rahoituskeino.

Toiminnan jatkuvuuden kannalta suuri rooli on opiskelijakunnan työntekijöillä hallituksen ja edustajiston jäsenten vaihtuessa vuosittain. POKAn toimistot Tikkarinteellä ja Wärtsilässä ovat päivittäin auki. Toimistoilla opiskelijat voivat hankkia opiskelijakortin/-tarran, Syke-tarran, lippuja tapahtumiin ja haalari-

merkkejä sekä Wärtsilän toimistolta myös Survival Kit -pakkauksia kansainvälisille opiskelijoille. Toimistoilla POKAn henkilökunta on myös aina valmiina neuvoamaan ja ohjaamaan opiskelijoita heidän kohtaamis- saan ongelmissa.

Opiskelijakunta POKA on yksi Karelian strategisista kumppaneista. Yhteistyö opiskelijakunnan kanssa on sujuvaa, tuloksellista ja mukavaa.

Pekka Auvinen, vararehtori

Opiskelijakunta POKA ja Karelia-amk ovat yhteistyöllään onnistuneet luomaan kouluamme yhteishengen, joka hakee vertaistaan. Molemminpuolinen kunnioitus, arvostus ja yhteiseen hiileen puhaltaminen ovat mahdollistaneet tavoitteisiimme pääsemisen. Tästä on erinomaista jatkaa.

Simo Rauma,
POKAn hallituksen puheenjohtaja 2015

Koulutustoiminnan suunnittelu ja johtaminen osana ohjausta

Seija Tolonen, koulutuspäällikkö, Karelia-ammattikorkeakoulu

Tutkintoon johtavan koulutuksen suunnittelun pohjana toimii hyväksytty opetussuunnitelma, jota voidaan tarvittaessa päivittää. Viimeisin laajamittainen opetussuunnitelmauudistus toteutettiin Karelia-ammattikorkeakoulussa vuonna 2014, jolloin päätavoitteiksi kirjattiin ydinasioihin keskittyminen, työelämäläheinen toimintatapa ja opiskelijoiden sujuvan oppimisen varmistaminen (Amk-hallituksen päätös 21.5.2013). Koulutuspäälliköt johtivat tuolloin oman koulutusvastuunsa osalta uudistusta.

Karelia-ammattikorkeakoulun toiminta on organisoitu kahteen toimialaan sekä yhteisiin palveluihin. Toimialajohtaja toimii koulutuspäällikön esimiehenä. Koulutuspäälliköt vastaavat toiminnan tuloksista, operatiivisesta toiminnasta ja toiminnan kehittämisestä omilla vastualueillaan (esim. liiketalouden koulutus). He toimivat opetus- ja toimistohenkilöstön, opetuksen tukihenkilöstön sekä vahtimestareiden

esimiehinä. (Ammattikorkeakoulun toimintasääntö 18.6.2015. § 66)

Toteutussuunnitelma konkretisoi opetussuunnitelman, jossa määritellään kompetenssien pohjalta oppimistavoitteet, pedagogiset ratkaisut ja oppimisen arviointikäytännöt. Opinnoista tulee muodostua opiskelijoille eheä jatkumo, jonka vuoksi opettajien välinen yhteistyö on ehdoton edellytys sujuvan oppimisen turvaamiseksi. Opintojaksototeutusten kuvauksia laadittaessa tulee huomioida se, etteivät opintojaksot ole toisistaan irrallisia suorituksia, vaan huolellisesti mietittyjä kokonaisuuksia, jotka rakentuvat edellisen osaamisen pohjalle, ja joita yhdistää yhdessä määritelty punainen lanka.

Työjärjestyksiä suunniteltaessa opettajien tulee ottaa huomioon opiskelijan tasainen kuormitus lukukauden aikana. Myös opettajan työhyvinvoinnin ja jaksamisen näkökulmasta opintojen ajoitus tulee

määritellä huolellisesti lukukauden ja lukuvuoden sisällä, jotta opettajien ruuhkahuippuja saadaan tasattua. Opettajien työaikasunnitelman laatiminen yhdessä opettajan ja koulutuspäällikön kanssa luo linjaukset tulevan vuoden työtehtäville ja opintojen ajoittumiselle. Tarvittaessa työaikasunnitelmaa voidaan tarkistaa vuoden aikana ja osaamisen kehittämiseen kohdentaa lisäresursseja.

Koulutustoiminnan johtamisessa korostuu opetustoiminnan kokonaisuuden hallinta opetuksen ja ohjauksen suunnittelusta, organisointiin, arviointiin ja kehittämiseen saakka. Tähän prosessiin liittyy kiinteästi opiskelun aikana tapahtuva opiskelijan ohjaus ja sen muuttuminen opintojen eri vaiheissa aina neuvonnasta työelämään siirtymisen tukemiseen. Opinto-ohjaajan ja opettajatuutoreiden rooli opiskelijan tukena hänen opintojensa aikana on merkittävä, mutta myöskään yksittäisen opettajan vastuuta tässä tehtävässä ei voi ohittaa. Opiskelijan ammatillisen identiteetin rakentuminen opintojen edetessä on koko opetus- ja ohjaushenkilöstön yhteinen tulos. Näihin kuuluvat myös harjoittelun ja opinnäytetöiden ohjaustilanteet ja niihin erikseen nimetyt ohjaajat, jotka toimivat yhteyshenkilöinä opiskelijan ja työelämän edustajien välillä.

Työajan resursointi ja eri toimijoiden roolit ja vastuut

Koulutuspäällikön tehtävänä on organisoida omalla vastuualueellaan opintoihin liittyvää ohjausta, kohdentaa siihen tarvittava määrä työaika- ja henkilöresursseja sekä vastata osaltaan ohjaukseen liittyvien toimintojen kehittämisestä. Opinto-ohjauksen ja opiskelijahyvinvoinnin suunnitelma on konkreettinen työkalu tähän tehtävään, jossa määritellään eri toimijoiden roolit ja vastuut. Opintokokonaisuuden ohjauksesta vastaava opinto-ohjaaja on koulutuspäällikön oikea käsi, jonka kanssa käydään läpi koulutuksen kokonaisuuteen ja opintojen sujuvuuteen liittyviä asioita. Tarvittaessa tarkastellaan myös yksittäisten opiskelijoiden opintoihin ja elämäntilanteisiin vaikuttavia asioita esim. opiskelijan vaihtaessa opiskelunsa päivätoteutuksesta monimuoto-opintoihin.

Koulutuspäällikkö nimeää opintojen alussa opiskelijoille ryhmäkohtaiset opettajatuutorit ja määrittelee heille työaikaresurssit opetuksen suunnittelujärjes-

telmään. Opintojen myöhemmässä vaiheessa opettajatuutoriksi vaihtuu ammattiaineista, opiskelijan omasta suuntautumisesta vastaava opettaja. Näin varmistetaan ammatillisen osaamisen kehittyminen myös ohjauksen kautta, josta opiskelijat ovatkin antaneet myönteistä palautetta. Opinto-ohjaajille ja opettajatuutoreille järjestetään koulutusta, mutta osaamisen kehittämistä ja jakamista tapahtuu heidän keskinäisissä tapaamisissaan, joista mainittakoon kampuksen omien opinto-ohjaajien viikkopalaverit. Nämä toimivat parhaimmillaan myös vertaistukiryhminä.

Yhteistyö ohjauksen asiantuntijoiden kanssa on avointa ja sujuvaa. Jokaisella on selkeät roolit ja vastuut. Myös prosessi on määritelty näkyväksi, jolloin eri henkilöt tietävät milloin ottaa kehenkin yhteyttä. Ohjaustilanteet vaihtelevat ennalta suunnitelluista hyvinkin nopeisiin tapaamisiin, jolloin korostuu prosessin toimivuus ja eri toimijoiden välisen yhteistyön saumattomuus.

Toiminnan tuloksellisuus

Karelia-ammattikorkeakoulun toiminnan strategiset tavoitteet huomioivat tasapainotetun tuloskortin (Balanced Scorecard) näkökulmia ja tavoitteille asetetaan 18 tulosmittaria. Näkökulmat ovat vastuullinen ja tulokselinen toiminta, tyytyväiset opiskelijat ja asiakkaat, sujuva yhteistyö sekä asiantunteva henkilöstö. Vuosittain toteutettavassa johdon katselmuksessa tarkastellaan edeltävän vuoden toimintaa ja tuloksia sekä arvioidaan tavoitteiden toteutumista itsearvioinnin pohjalta.

Koulutusvastuukohtaiset tulostavoitteet asetetaan vuosittain käytävissä tavoitesopimus (TASO) -neuvotteluissa ja niiden toteumaa seurataan mm. johtoryhmässä, laajennetussa johtoryhmässä, johdon kokouksissa ja koulutusten kokouksissa sekä johdon katselmuksen yhteydessä. Keskeisimmät koulutuksen seurantaindikaattorit ovat valmistuneiden ja eronneiden määrät, vähintään 55 opintopistettä suorittaneiden määrä, opiskelijatyytyväisyys ja vetovoimaisuus.

Ohjauksen näkökulmasta katsottuna kriittisiä tekijöitä toiminnan tuloksellisuuden kannalta ovat erityisesti opintojen etenemiseen liittyvät tekijät ja opintojen keskeyttämiseen liittyvien syiden minimoiminen. Näiden osalta korostuvat seurannan merkitys ja välitön reagointi esim. opintojen viivästyymiseen tai

poissaoloihin. Välittämisen ilmapiirillä on kiistaton vaikutus tuloksellisuuteen ja opintojen sujuvaan etenemiseen. Sitä ovat luomassa myös opiskelijatuutorit ja ryhmän omat VIP-opiskelijat (VIP=välittämisen ilmapiiri), jotka elävät sitä samaa opiskelija-arkea kuin opiskelijakollegatkin. He ovat kuitenkin ryhmän tuntosarvia ja luottohenkilöitä tuoden arvokasta tietoa ja tukea ohjauksen asiantuntijoille. Opiskelijatuutoreita ja VIP-opiskelijoita osallistuu tarvittaessa myös koulutusten kokouksiin.

Palautteet toiminnan kehittäjinä

Vuosittain toteutetaan opiskelijapalautekyselyt (OPALA), joissa opiskelijoilta saadaan palautetta opetus- ja toteutussuunnitelmista, koulutuksen toteutuksesta, ohjauksesta ja oman osaamisen kehittymisestä. Tuloksia käydään läpi johdon kokouksissa ja koulutusten kokouksissa yhdessä opettajien kanssa. Niistä laaditaan opiskelijoille palautteen palaute, josta koulutuspäällikkö on vastuussa. Opiskelijat voivat antaa opintojaksopalautetta järjestelmän kautta opettajille, mutta myös henkilökohtaisesti kasvotusten. Järjestelmän kautta saatavia opintojaksopalauteita käydään läpi yhdessä koulutuspäällikön kanssa vuosittaisissa opettajien kehityskeskusteluissa ja lukukauden aikana yleisemmällä tasolla koulutusten kokouksissa.

Työelämäpalautetta saadaan vuosittain erillisten työelämäkyselyjen toimesta, mutta myös harjoittelun yhteydessä pidettävien kehitys- ja loppukeskustelujen sekä harjoitteluraportin kautta. Näiden palautteiden avulla saadaan tietoa työelämässä tarvittavan osaamisen ja koulutuksen vastaavuudesta toisiinsa.

Henkilöstön työtyytyväisyyskysely suoritetaan vuosittain samaan aikaan ja sen osiot pitävät sisällään työn sisältöön, johtamiseen, työyhteisön toimivuuteen, kehittymisen tukeen ja muihin organisaatioon liittyviin asioihin liittyviä kysymyksiä. Kyselyjen tulosten analysoinnin pohjalta päätetään tarvittavista kehittämistoimista, joissa opettajien osalta ovat viime aikoina korostuneet erityisesti työn henkiseen kuormittavuuteen ja jaksamiseen liittyvät haasteet, joihin lisäpainetta luovat tiukentuneet taloudelliset raamit ja kasvaneet tulostavoitteet. Henkilöstöpalautteita käsitellään myös johdon katselmuksen yhteydessä, jossa tarkastellaan koko prosessin toimivuuteen vaikuttavia

Opiskelijan ammatillisen identiteetin rakentuminen opintojen edetessä on koko opetus- ja ohjaushenkilöstön yhteinen tulos.

tekijöitä. Koulutuspäällikkö on opettajien lähiesimies ja siten vastuussa heidän työhyvinvoinnistaan, osaamisestaan, resurssien riittävydestä ja niiden oikeasta kohdentamisesta.

VARTU-mallin näkyminen toiminnassa nyt ja tulevaisuudessa

Opiskelun aikainen jatkuva ohjaus ja varhainen tuki (VARTU) edistävät opiskelijan hyvinvointia ja opiskelukykyä, joka näkyy paitsi opintojen etenemisessä myös koulutustoiminnan tuloksellisuudessa. Ennalta ehkäisevät toiminnot ja toimenpiteet, varhainen puuttuminen opiskelun esteisiin ja korjaava toiminta niiden ratkaisemiseksi ovat sekä opiskelijan että opettajien ja johdon etu. Ajoissa tehdyt ratkaisut ja toimenpiteet auttavat tiellä eteenpäin, kohti tavoitetta. VARTU-mallia tukevat opiskelijan näkökulmasta myös ammatillisen kasvun opintojaksot, opiskelijan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja uraohjauksen suunnitelma.

Koulutustoiminnan johtaminen ei onnistu ilman ammattimaista ohjausta ja siihen osoitettua riittävää resurssia. Jokainen opiskelija on yksilö, mutta samalla osa korkeakouluyhteisöä. Opiskelijoiden siirtyessä työelämään, siirtyvät myös opintojen aikaiset kokemukset heidän mukanaan eteenpäin osaksi uutta työyhteisöä ja toimintatapaa. Siksi ei ole samantekevää, millä tavoin tuemme heitä opintojensa aikana ja miten sen teemme. VARTU-malli ei ole vain opiskelun aikaista toimintaa, vaan sen vaikutus ulottuu pitkälle tulevaisuuteen.

Väyläopiskelijoiden ohjaus

Minna Turunen, lehtori, opinto-ohjaaja, Karelia-ammattikorkeakoulu

Tarja Ruokonen, lehtori, Karelia-ammattikorkeakoulu

Merja Öhman, lehtori, Karelia-ammattikorkeakoulu

Karelia-ammattikorkeakoulu ja Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä (PKKY) tarjoavat ammatillisia opintoja suorittaville PKKY:n opiskelijoille mahdollisuuden tutustua ammattikorkeakouluopiskeluun väyläopintojen kautta. Opinnot ovat sisällöltään ja vaatimustasoltaan Karelian tutkintovaatimusten mukaisia ja ne voidaan hyväksilukea tutkinto-opintoihin Kareliassa. Väyläopinnot on suunniteltu erityisesti opiskelijoille, jotka tähtäävät opiskelupaikkaan ammattikorkeakoulussa ja haluavat kehittää ammattikorkeakouluopinnoissa tarvittavia opiskelunvalmiuksia.

Väyläopintojen kehittäminen aloitettiin Karelian ja PKKY:n yhteistyönä toteutetussa Sujuva väylä -hankkeessa vuonna 2013. Hankkeen tavoitteena oli kehittää uraohjausta ja innostaa ammattiopiston opiskelijoita hakeutumaan jatko-opintoihin ammattikorkeakouluun. Keskeisenä tavoitteena hankkeessa oli myös löytää keinoja lyhentää opiskeluaikaa ammattikor-

keakoulussa ja helpottaa siirtymistä toiselta asteelta korkea-asteelle. Hankkeessa kehitettyjen väyläopintojen yhtenä tavoitteena oli kannustaa opiskelijoita jatkamaan opintojaan korkeakouluissa ja myös kehittää tulevaisuuden opinnoissa ja valintakokeissa menestymisessä tarvittavia opiskelunvalmiuksia. Hankkeen aikana luotiin opiskelijoille mahdollisuuksia opiskella ammattiopiston aikana ammattikorkeakouluopintoja osana ammatillista tutkintoa sekä vahvistaa osaamistaan ammatillisissa perusaineissa, kuten kielissä ja matematiikassa.

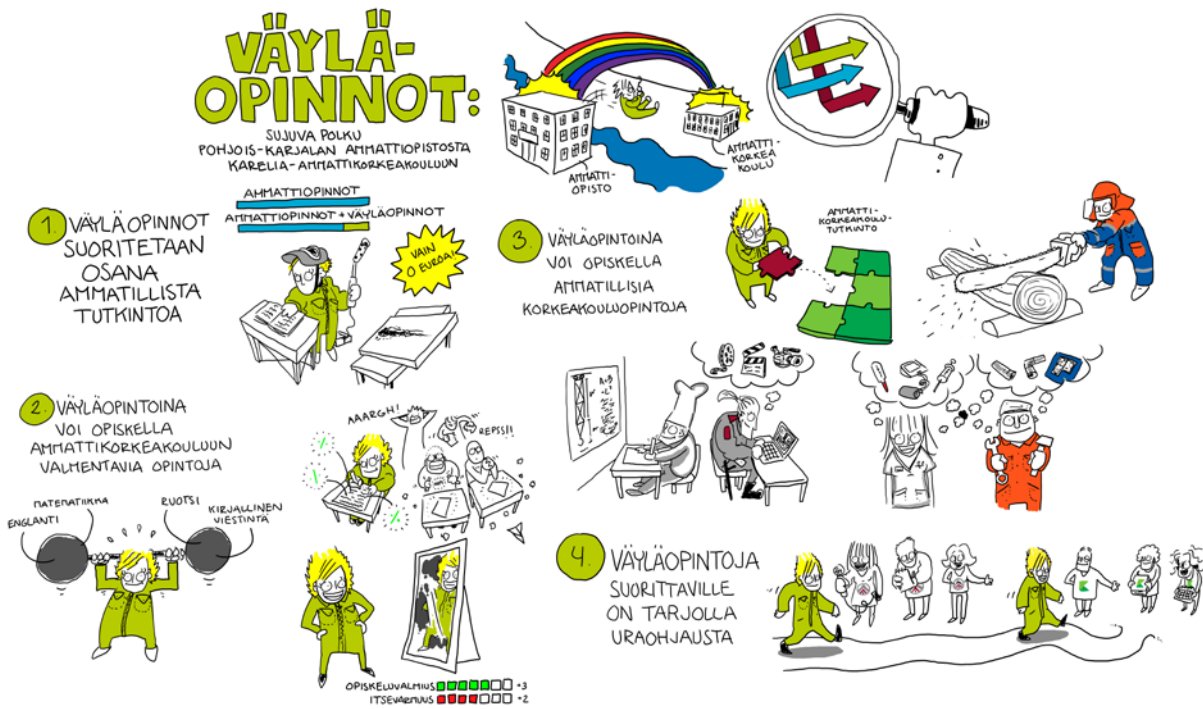
Tässä artikkelissa keskitytään niihin teemoihin, jotka ovat nykyisin pysyvää toimintaa Karelia-ammattikorkeakoulun väyläopinnoissa. Pääpaino on sosiaali- ja terveysalan väyläopintojen ohjauksen prosessissa ja sen kehittämisessä. Ohjausmalli on soveltaen käytössä myös muilla Karelian koulutusaloilla. Kuviossa 1 on mallinnettu väyläopintojen polkua.

PKKY:n opiskelijoille annetaan tietoa ammattikorkeakouluopinnoista heti opintojen alussa. Opiskelijoilla on mahdollisuus tutustua ammattikorkeakouluopiskeluun ja heidän avoimessa ammattikorkeakoulussa suorittamansa opinnot hyödynnetään myöhemmin osaksi amk-tutkintoa, mikäli opiskelija jatkaa opintojaan ammattikorkeakoulussa ammattiopistosta valmistumisensa jälkeen.

Sujuva väylä -hankkeessa kehitettiin toimivia malleja aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen (AHOT) prosessiin ja opiskelijoiden opiskeluvalmiuksia tuettiin rakentamalla kieli- ja ma-

tematiikkapolut. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden valmentavista opinnoista antaman palautteen pohjalta syntyi ajatus kielipolusta eli tasoittavan väliportaan luomisesta ammattiopiston pakollisten ja ammattikorkeakoulun valmentavien Svensk klinik- ja English Refresher opintojen väliin. Näin opiskelija voi nostaa taitotasoaan A1 > B1 taso kerrallaan ennen pakollisia ammattikorkeakouluopintoja.

PKKY:n Verkko-opisto oli mukana kehittämässä edellä mainittuihin polkuihin liittyviä amk-valmentavia verkko-opintoja. Ammattikorkeakoulussa opiskelevalla on mahdollisuus myös suorittaa helpompi

WWW.PKKY.FI

WWW.KARELIA.FI

Kuvio 1. Väyläopintojen polku. Kuva: Tussitaikurit Oy.

valmentava opintojakso ensin Verkko-opistossa ja jatkaa sen jälkeen ammattikorkeakoulun valmentaville opintojaksoille. Tämä vaihtoehto auttaa erityisesti aikuisopiskelijoita, joiden aikaisemmista kieliopinnoista on voinut kulua jopa 10-20 vuotta.

Ohjaus ennen väyläopintoja

Yhteistyö kahden eri organisaation opettajien välillä on lisännyt aitoa, innostunutta kehittämistä. Toiminnan alkuvaiheessa opettajat kokivat tärkeänä yhteiset keskustelut opetussuunnitelmista ja niiden yhteisistä osuuksista. Yhteiskeskustelu auttoi myös ammattikorkeakoulun ja ammattiopiston uuden opetussuunnitelman tekemisessä nimenomaan huomioimaan tulevien väyläopintojen näkökulmaa.

Väylän toimivuuden kannalta on olennaista tukea aktiivisesti ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden sujuvaa siirtymistä ammattikorkeakoulun opiskelijoiksi. Tiedottaminen amk-väylästä tulee aloittaa jo toisen asteen koulutuksen rekrytointivaiheessa. Aktiivista ohjausta ja tiedottamista on jatkettava ammatillisen koulutuksen alusta alkaen ja mahdollistettava opiskelijoiden kiinnittyminen amk-väylälle koko tutkinnon opiskelun ajan.

Opiskelijoiden palautteiden perusteella väyläopintojen suorittaminen vaatii vahvaa sitoutumista opintoihin sekä itsenäisen opiskelun tarkkaa aikatauluttamista, koska ammattikorkeakoulussa itsenäinen vastuu opintojen suorittamisesta korostuu. Ajankäytön hallinta ja itseohjautuvuus tuottavat eniten haasteita. Väyläopintojen sisällöistä ja opintosuoritusten vaatimuksista tulee tiedottaa erityisen hyvin, että opiskelijat pystyvät realistisesti sitoutumaan opintoihin. On tärkeää, että tiedottaminen ei jää pelkästään opinto-ohjaajien tehtäväksi, vaan että ammattikorkeakoulun ja ammattiopiston opettajat ovat mukana tiedotustilaisuuksissa.

Opettajien näkökulmasta keskeiseksi kehittämis-kohteeksi nousee väyläopintoihin hakeutuvien opiskelijoiden sitouttaminen opintojen suorittamiseen. Opinnoista tiedottamiseen tulee myös jatkossa kiinnittää enemmän huomiota, sillä jokaisen opiskelijan tulisi saada rauhassa miettiä omia motiivejaan ja valmiuksiaan opintojen suorittamiseen. Ohjauksellista

Opiskelijoiden palautteiden perusteella väyläopintojen suorittaminen vaatii vahvaa sitoutumista opintoihin sekä itsenäisen opiskelun tarkkaa aikatauluttamista, koska ammattikorkeakoulussa itsenäinen vastuu opintojen suorittamisesta korostuu.

tukea tarvitaan erityisesti haasteellisten aikataulujen ja omien toisen asteen opintojen yhteensovittamisessa.

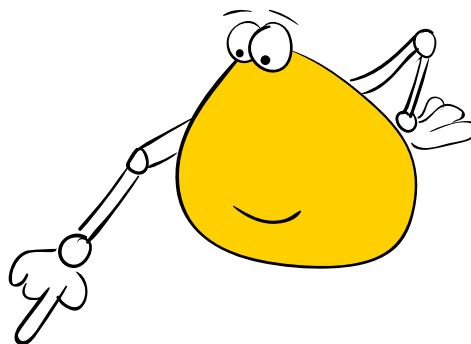
Sosiaali- ja terveysalan väyläopintoja toteutetaan keväällä 2016 jo kolmatta kertaa. Opinnot on suunnattu pääosin PPKY:n lähihoitajaopiskelijoille. Näistä väyläopintoja suorittavista opiskelijoista muodostetaan oma ryhmä, mutta pieni osa opinnoista suoritetaan yhdessä Karelian tutkinto-opiskelijoiden kanssa. Aiempien kokemusten kautta on pystytty kehittämään ohjauspolkua sujuvammaksi. Vuosittain loka-marraskuussa on sosiaali- ja terveysalan väyläopinnoista infotilaisuus ammattiopistolla. Syksyllä 2015 infoa pystyi verkon kautta seuraamaan myös kotoa tai maakunnan ammattiopistoissa. Infon tallenne ja diamateriaali on tallennettu PPKY:n väyläopintojen verkkosivuille (verkkolinkki artikkelin lopussa). Soten väyläopintojen vuosittainen ajoitus ja lukujärjestys laaditaan yhteistyössä ammattiopiston opettajien kanssa. Väyläopintoihin opiskelijat valitaan ammattiopiston puolella ja valitut opiskelijat ilmoitetaan keskitetysti Karelian avoimen amk:n opiskelijoiksi. Keväällä 2016 on myös maakunnan lukiolaisille varattuna muutamia paikkoja soten väyläopintoihin.

Ohjaus väyläopintojen aikana

Lähihoitajaopiskelijoille tarjottiin keväällä 2015 ensimmäisen kerran yhtenäinen opiskelupaketti, josta oli karsittu valinnaisuus. Tarjottavat opinnot ovat: raportointi- ja kirjoitusviestintä (2 op), tieto- ja viestintäteknologia (2 op), asiakaslähtöinen sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristö (4 op), ensiapu (2 op), anatomian ja fysiologian perusteet (3 op) ja lääkehoidon perusteet (3 op).

Tarjolla olevat opinnot soveltuvat myös fysioterapeutin ja sosionomin opintoihin. Raportointi- ja kirjoitusviestintä (2 op) ja tieto- ja viestintäteknologia (2 op) käyvät molemmissa tutkinnoissa suoraan opetussuunnitelman mukaisiin opintoihin. Asiakaslähtöinen sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristö (4 op) käy fysioterapiakoulutukseen suoraan, sosionomikoulutuksessa sisällöt ovat laajemmat, joten siihen

vaaditaan täydentävä suoritus. Ensiapu (2 op) käy fysioterapiakoulutuksessa suoraan opetussuunnitelman sisältöihin ja sosionomeilla täydentäviin opintoihin. Anatomian ja fysiologian perusteet (3 op) käy sosionomikoulutuksessa täydentäviin opintoihin, fysioterapeuteilla opintojakso on laajempi, joten siihen tarvitaan täydentävää suoritusta. Lääkehoidon perusteet (3 op) käy sekä fysioterapeuteilla että sosionomeilla täydentäviin opintoihin. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Opintojen soveltuvuus Karelialan opetussuunnitelmiin

Opinnot 16 op	sairaanhoidtaja	terveydenhoitaja	fysioterapeutti	sosionomi
Raportointi- ja kirjoitusviestintä	ok	ok	ok	ok
Tieto- ja viestintäteknologia	ok	ok	ok	ok
Asiakaslähtöinen sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristö	ok	ok	ok	täydennettävä
Ensiapu 2	ok	ok	ok	ok*
Anatomian ja fysiologian perusteet	ok	ok	täydennettävä	ok*
Lääkehoidon perusteet	ok	ok	ok*	ok*

*täydentäviin opintoihin

Tästä ”valmiista” väyläpaketista saatiin positiivista palautetta opiskelijoilta. Opiskelijalle olisi hankalaa, jos hänen pitäisi valikoida väyläopinnot itse. Opiskelupaketti rakennettiin niin, että kaikki opinnot ovat hyödynnettävissä, kun opiskelija aloittaa opintonsa Karelian sosiaali- ja terveysalalla. Opinnot käyvät suoraan sairaanhoitajan ja terveydenhoitajan opintoihin. Päästessään myöhemmin Karelian amk:n tutkinto-opiskelijaksi, voi väyläopinnot (16 op) + lähihoitajan tutkinnon suorittanut opiskelija siirtyä suoraan 2. lukukauden opintoihin sairaanhoitaja/terveydenhoitajakoulutuksessa. Tässä nopeutetussa opintopolussa hyödynnetään myös Karelian AHOT-menettelyä lähihoitajilla 1. lukukauden hoitotyön opinnoissa.

Näihin edellä mainittuihin ns. ahoitaviin hoitotyön opintoihin (12 op) on parhaillaan kehitteillä yhdessä PKKY:n ja Karelian kanssa ns. AMK+ näytö. Tämä tarkoittaa sitä, että ammattiopiston opiskelija voi soten väyläopintoja suorittaessaan halutessaan osallistua näyttöpäivään, jonka aikana voi saada lisäopinnot suoritettua erillisen näytön kautta. AMK+ näytön kautta suoritettavat opintojaksot merkitään opiskelijoille avoimen amk:n opinnoiksi. Tätä mallia on pilotoitu keväällä 2015 ja se pyritään saamaan käyttöön keväälle 2016. AMK+ mallin kehittäminen ja toteutus tapahtuu Karelian ja PKKY:n opettajien yhteistyönä.

Opiskelijoiden kokemukset väyläopintojen ohjauksesta

Opiskelijat kokivat saaneensa riittävästi ohjausta väyläopintojen aikana. Myös aloitus- ja lopetuspäivät saivat hyvää palautetta. *”Oli mukavaa, kun opettajat pitivät meitä tasavertaisina ”oikeiden” opiskelijoiden kanssa ja heiltä oli helppo kysyä neuvojen opintojen suhteen.”* Onnistuneen ohjauksen kannalta on ollut hyvä, että sekä Kareliassa että PKKY:ssä on ollut oma vastuhenkilö, joka on vastannut opintojen koordinoimisesta, mahdollisista lisäohjauksista sekä myös opiskelijoiden arviointien yhteensovittamisesta ammattiopiston tutkintotodistukseen. Opiskelijat kokivat, että ohjausta oli hyvin tarjolla ja opiskelijoilla oli hyvin tiedossa ohjausta antavat henkilöt. Hyvän koettiin, että ohjausta oli mahdollisuus saada sekä ammattikorkeakoulun että ammattiopiston opettajilta. Tiedottaminen opintojaksoista ja opetusjärjestelyistä sujui hyvin.

”Opettajan tuki, positiivinen kannustus ja palautteen saaminen ovat opiskelijoille erityisen tärkeää.”

Alussa opintojen suorittaminen tuntui osalle opiskelijoista haasteelliselta, koska samaan aikaan oli menossa käytännön työharjoittelu ja opintojen suorittamisen suunnitteluun täytyi todella paneutua. Toisaalta opiskelijat kokivat, että väyläopintojen paketti on sopivan pituinen jakso ennen valmistumista. Työn resursoinnissa tulee myös huomata, että verkko- ja monimuotototeutuksessa opettajalta kuluu enemmän aikaa tehtävien tarkistamiseen, yhteydenpitoon ja ohjaukseen kuin lähiopetuksessa. Opiskelijat saattoivat esimerkiksi ymmärtää kirjalliset ohjeet eri tavoin.

Ammattiopiston opiskelijat ovat saaneet käytännön tietoa opiskelusta ammattikorkeakoulussa ja väyläopintojen suorittaminen onnistuneesti vahvisti useilla opiskelijoilla päätöstä hakea jatko-opintoihin ammattikorkeakouluun. Opiskelijat ovat olleet jonkin verran samoissa opetusryhmissä ja voineet saada näin vertaisohjausta ja tietoa opiskelusta. Opiskelijoille tuli tunne, *”että minähän selviydyn, ammattikorkeakouluopinnot eivät olekaan niin vaativia mitä olin ajatellut”*. Monimuoto-opinnot saavat kiitosta, koska mm. luentoja pystyi katsomaan kotona ja kertailemaan tunnilla kuultua ja valmistautumaan tentteihin videoita katsomalla.

Opiskelijoiden ohje väyläopintoja suunnitteleville onkin. *”Alku voi on haasteellista, mutta lopussa kiitos seisoo”,* eli ei kannatta keskeyttää opintoja herkästi. *”Parasta, että tällainen mahdollisuus edes on. Kiitos, on todella hienoa, että pääsee tämän väylän kautta eteneämään opinnoissaan nopeammin.”*

Amk-tutkintoa suorittavan opiskelijan ohjaus

Syksyllä 2015 Karelian sairaanhoitajakoulutukseen valittiin ensimmäisen kerran opiskelijoita, joilla oli lähihoitajatutkinnon aikana keväällä 2015 tehtynä 16 opintopisteen selkeä opintokokonaisuus (Karelian 1. lukukauden opintoja). Näille opiskelijoille valintakirjeeseen laitettiin pyyntö, että he ottavat opinto-ohjaajan yhteyttä ennen opintojen alkua. Osa opiskelijoista otti yhteyttä ennen opintoja ja osa opintojen alkaessa. Kaikki kolme sairaanhoitajakoulutukseen valituista opiskelijoista siirtyi opintojen alussa suoraan 2. lukukauden opintoihin. Keväällä 2014 väyläopintoja (hankepilotti) suorittaneista opiskelijoista opiskelee jo useampi Kareliassa, ja myös he ovat pystyneet hyödyntämään kaikki aiemmin suoritettut opinnot tutkintoon johtaviin opintoihinsa. Heillä väyläopintojen tarjonta oli hajanaisempi ja osa suoritetuista opinnoista on hyödynnetty suoraan täydentäviin opintoihin.

Ohjausprosessia tutkinto-opintojen alkaessa tulee Kareliassa edelleen kehittää. Tähän liittyen on palautetta kerätty opiskelijoilta syksyn aikana. Selkeät kirjalliset ohjeet opintojen alussa, opinto-ohjaajan kanssa ennalta sovitut tavoitteelliset ohjauskeskustelut sekä opinto-ohjaajan ja tuutoropettajan välisen työnjaon selkeyttäminen tukisivat nykyistä paremmin

opiskelijan opintopolkua. Myös tiedotusta muille opettajille väyläopinnoista tulee edelleen lisätä.

Yhteistyö jatkuu

Yhteistyö organisaatioiden välillä on syventynyt merkittävästi. Into ja halu kehittää sujuvaa siirtymää toiselta asteelta korkea-asteelle ovat mahdollistaneet toiminnan kehittämisen. Henkilökunta on oppinut tuntemaan kollegojaan toisesta organisaatiosta ja opetussuunnitelmien tuntemus on laajentanut ymmärrystä koulutuksen ja yksittäisten opintojen tavoitetasoista molemmissa organisaatioissa. Syksystä 2015 alkaen sekä Kareliassa että PKKY:ssä on ollut nimetyt vastuuhenkilöt, jotka yhteistyössä koordinoivat väyläopintoja kaikilla koulutusaloilla molemmissa organisaatioissa.

Yhteistyö jatkuu ja toimintaa kehitetään edelleen palautteita hyödyntäen. Väyläopinnot on loistava mahdollisuus yksilöllistä opintopolkua, laajentaa perustutkintoja ja nopeuttaa jatko-opinnoista valmistumista. Karelia-ammattikorkeakoulu on käynnistänyt vastaavaa yhteistyötä väyläopintojen rakentamiseksi myös maakunnan lukioiden kanssa lukuvuonna 2015-2016.

Tavoitteena meillä kaikilla onkin ”Sujuva ohjaus, joustava polku, tyytyväinen opiskelija”.

Väylävideo

www.pkky.fi/kehittamistoiminta/toteutuksessa-olevat-hankkeet/vayla-hanke/Sivut/default.aspx

Väyläopinnot ammatillisesta koulutuksesta ammattikorkeakouluun

vaylaopinnot.fi

Kielipolkuvideo www.youtube.com/watch?v=PMxu97BxPol

Sujuva väylä ammatillisesta koulutuksesta ammattikorkeakouluun -julkaisu

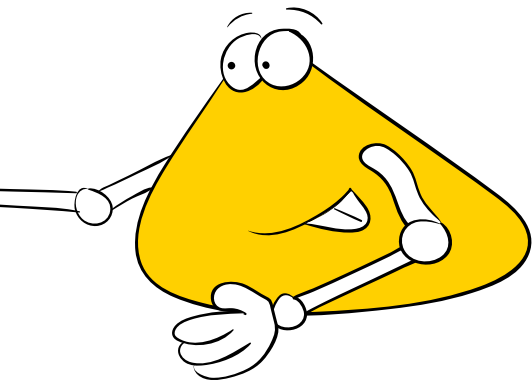
www.theseus.fi/handle/10024/94624

Sujuva väylä -hankkeen verkkosivu

vaylahanke.wordpress.com

”Rohkeus lähteä kokeilemaan käytännössä tällaista yhteistyötä on ollut hedelmällistä. Yhteistyötä on syytä jatkaa ja toimintaa kehittää palautteita hyödyntäen. Väyläopinnot ovat loistava mahdollisuus yksilöllistää opintopolkua, laajentaa perustutkintoja ja nopeuttaa jatko-opinnoista valmistumista.”

Digitaalisuus osana harjoitteluohjauksen kehittämistä

Tuulia Sunikka, projektiasiantuntija, Karelia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveystieteiden opettajien mahdollisuudet tavata opiskelijoita työyhteisöissä harjoitteluohjauksen merkeissä ovat rajalliset. Opiskelijat saattavat olla harjoittelussa myös kauempana maakunnan alueella tai eri puolilla Suomea, jolloin opettajalla ei ole lainkaan mahdollisuutta tavata opiskelijaa ohjaustilanteissa. Digitaalinen harjoitteluohjaus voi helpottaa kaikkia mukanaolijoita ja mahdollistaa uudenlaisten ohjauskäytänteiden kehittämisen. Kaiken kaikkiaan keskiössä on opiskelijaohjaukseen liittyvä kehittämistyö.

Verkko-oppiminen ja verkko-ohjaus pähkinänkuoressa

Verkko-oppiminen tai englannin kielisellä termillä kuvattuna e-learning, on käsitteenä laaja ja liitetään usein verkkokurssiin, joka sijaitsee oppimisympäristöllä, jossa opettaja ja opiskelija toimivat vuorovaikutukses-

sa. Verkko-oppimiseen kuuluvat myös videoneuvotteluyhteydellä toteutetut opetus- ja ohjaustilanteet, jolloin opettajan ja opiskelijan ei tarvitse olla samassa tilassa fyysisesti. (Keränen & Penttinen 2007, 2-3). eHake-hankkeessa kehitetään harjoittelunohjausta juuri verkko-oppimisen menetelmin käyttämällä videoneuvottelumenetelmää Adobe Connectin kautta. eHake - hankkeessa käytetään käsitettä digitaalinen oppimisympäristö, joka sisältää thinglink-käyttöliittymän ja kyvyt.fi-ympäristön.

Verkko-ohjaus kuvastaa Kolin (2008, 16-17) mukaan laajasti tarkasteltuna kaikkia keinoja ja menetelmiä, jotka tukevat opiskelijan oppimista ja osaamisen kehittymistä. Näihin menetelmiin vaikuttaa ohjaukseen varattu resurssi ja oppimisprosessin tarkoituksenmukaisuus. Tarkoituksena voi olla ohjata opiskelijaa kohden tavoitteellisempaa oppimista ja kehittämään tietoisesti omia oppimisen taitojaan. Tässä eHake -

hankkeessa sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijat ovat tavoitteellisesti suorittamassa opintoihin sisältyvää harjoittelua ja heitä ohjataan tavoitteiden mukaiseen oppimiseen, mutta samalla ohjataan myös moniammatillisen yhteistyön kehittämisen äärelle.

Digitaalisuus osaksi harjoittelunohjausta

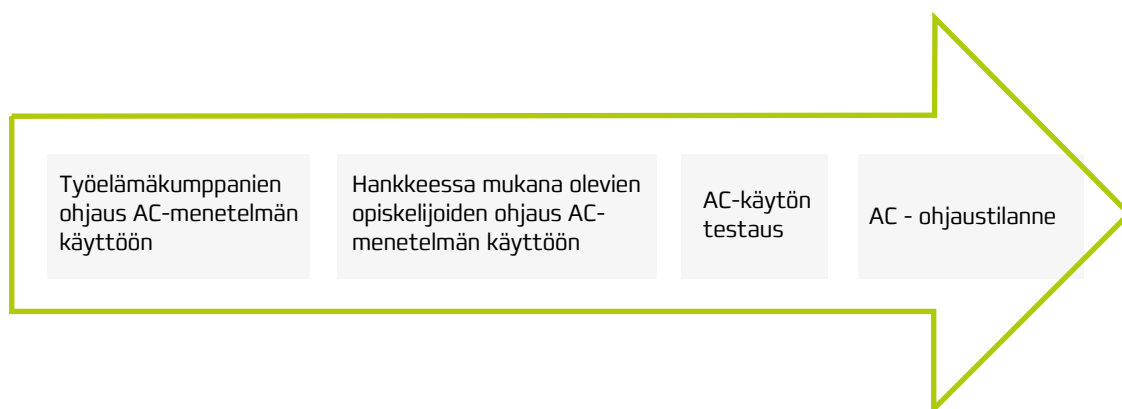
eHake-hankkeessa kehitetään harjoittelunohjausta verkko-oppimisen menetelmin käyttämällä videoneuvottelumenetelmää Adobe Connectin kautta. Keräsen & Penttisen (2007, 122) sekä Mäkitalon & Vallinheimon (2012, 11,12, 25) mukaan AC eli Adobe Connect on hyvä ja toimiva tapa toteuttaa harjoittelun ohjauksia. AC toimii reaaliaikaisten tapahtumien järjestämisessä ja soveltuu hyvin opetuskäyttöön ja web-tapaamisiin. Siinä kaikki osallistujat voivat käyttää mikrofonia ja kameraa, jakaa tarvittaessa materiaalia, tehdä yhteisiä muistiinpanoja sekä käyttää pikaviestintää chat-toiminnolla. Pääosa viestinnästä tapahtuu tällöin puheena. Teknologian hallinta tehostaa työskentelyä, joten eHake ohjaa opettajia ja opiskelijoita käyttämään juuri näitä AC:n ominaisuuksia, jolloin kaikki ohjaustilanteissa mukana olevat henkilöt voivat keskustella aktiivisesti reaaliajassa, näkevät toisensa ja esimerkiksi opiskelijan on helppo liittää omat harjoittelun tavoitteensa keskustelun pohjaksi. eHake ohjaa myös hankkeessa mukana olevia maakunnallisia työelämäkumppaneita käyttämään AC-ohjausta ja he

harjoittelevat AC-huoneeseen tuloa myös itsenäisesti ennen varsinaista opiskelijaohjaustilannetta. Kokeemus ja onnistumisen tunne motivoivat käyttämään uusia ohjausvälineitä todellisissa ohjaustilanteissa. AC-käyttöön oton prosessi näkyy kuviossa 1.

Digitaalisten ohjausvälineiden avulla harjoitteluohjaustilanteisiin saadaan joustoa, jolloin yhteisen ajan löytyminen voi helpottua niin opiskelijan, työelämäohjaajan kuin ohjaavan opettajankin osalta ja ohjaukseen voidaan osallistua vaikka kaikki toimijat olisivat fyysisesti eri tilassa. Digitaalisuus mahdollistaa jatkossa myös ohjaustilanteiden monipuolistumisen ja kehittymisen, jolloin ohjustilanteissa voi olla yhtä aikaa useita opiskelijoita eri työyhteisöistä tai mukana voi olla eri ammattialan opiskelijoita. Tämä rikastaa ohjaustilanteita ja tukee mahdollisuutta moniammatilliseen kehittämiseen.

Ensimmäisiä käyttäjäkokemuksia AC-ohjauksesta

eHake – hankkeen kautta käytännönharjoittelua suorittavat opiskelijat aloittivat harjoittelun syyskuussa 2015 ja on saatu ensimmäiset kokemukset ohjaustilanteista. Opettajien AC:n käyttö ohjaustilanteissa on ollut vaihtelevaa, ja osa opettajista on ensikertaa ohjaamassa opiskelijoiden harjoittelua virtuaalisesti. Ohjauksesta huolehtivat opettajat tarvitsevat ehdottomasti virtuaalisen ohjauksen taitoja (Rajander & Pötsönen 2009, 102; Leppisaari, Maunula & Mäkitalo

Kuvio 1. AC-ohjauksen kehittämisprosessi.

2013, 118). Tämä on huomioitu selvittämällä ohjaavien opettajien AC-ohjausosaamista. Opettajille on annettu tukea ja opetusta tarpeen mukaan virtuaaliseen ohjaustilanteeseen.

Opiskelijoiden ja opettajien kokemusten pohjalta AC-ohjaus koetaan joustavana ja toimivana käytänteenä. Tasavertainen mahdollisuus vuorovaikutukseen ja erityisesti keskustelun seuraaminen opiskelijan tavoitteiden mukaisesti koetaan hyvänä. Harjoittelun ohjaajan ja opiskelijan keskustelu on ollut myös sujuvampaa. Rauhallinen tila ohjausta ajatellen on tärkeä ja tämä tuli esille myös Leppisaaren ym. (2013, 113) selvityksessä. Tätä teemaa on korostettu hallitun ohjaustilanteen lisäksi tietosuoja-asioilla eli avoin mikrofoniyhteys takaa äänen kuuluvuuden ohjaustilasta ja esimerkiksi potilaiden tai asiakkaiden asiat voivat levitä näin asiaankuulumattomien korviin. Opettajat kokevat ajansäästön tärkeänä, koska matkat harjoittelupaikkoihin vievät paljon aikaa. Kaikissa ohjaustilanteissa ei ole käytetty kuvan jakamisen mahdollisuutta, joten jälkepäin koettiin viestinnän jäävän vaillinaiseksi. Viestinnän kokonaisvaltaisuuteen kiinnittävät huomiota myös Rajander ym. (2009, 100-101), jotka kuvaavat kokemuksiaan kahdessa eri erikoistumisopintoryhmässä toteutettuun virtuaaliohjaukseen liittyen ja pääosin ohjausvälineenä käytetyssä Moodle-oppimisympäristössä viestintä jäi puutteelliseksi. Nonverbaalit viestit jäivät huomioita, joten koettiin, että videokuvaa välittävä ohjauskanava palvelisi ohjaustilanteita paremmin. Myös Varamäen (2015, 30-31) tutkimuksessa keskustelun ja nonverbaalin viestinnän puuttuminen koettiin hankalaksi kirjallisessa muodossa tapahtuvassa verkko-ohjauksessa.

Mäkitalo & Vallinheimo (2012, 98-100) kuvaavat verkko-opetuksen tukihenkilön Marja Silentin näkemyksiä AC:n käyttöominaisuuksista. Silentin kuvasi neuvotteluissa olevan useita osallistujia, joista osa on yksittäisiä henkilöitä ja osa pieniä ryhmiä. Ongelmaksi saattoi muodostua äänen laatu ja se, että ääniä ei oltu testattu ennakkoon. Toisaalta myös presentereiksi nostetut osallistajat manipuloivat tahattomasti kokousnäkyä. Samankaltaisia kokemuksia oli myös eHake-hankkeen opiskelijaohjaustapaamisissa. Toimijoiden mukaan hankaluuksia on satunnaisesti ollut juuri tekniikan, kuten äänen ja mikrofonin toiminnan

Oppimisympäristössä opiskelijat mm. opettavat toisilleen mitä on oman ammattialan työ, ja pohtivat yhdessä asiakas-caseja, joissa jokainen opiskelija tuo esille osaamistaan asiakkaan parhaaksi oman ammattialan näkökulmasta.

kanssa, mutta myös verkkoyhteydet ovat välillä aiheuttaneet katkoksia. Vaikka opiskelijat ovat tottuneet opinnoissaan enemmän passiiviseen AC:n käyttöön, ei ongelmia ole vielä ilmennyt heidän nostamisestaan suurempaan rooliin AC-ympäristössä.

Digitaalinen oppimisympäristö moniammatillisen yhteistyön kehittymisen tukena

Opiskelijaohjauksessa ja moniammatillisen yhteistyön harjaantumisessa hyödynnetään uutta eHaken luomaa digitaalista oppimisympäristöä sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden harjoittelu- ja työssäoppimisjaksoilla. Oppimisympäristönä toimii thinglink-käyttöliittymä ja kyvyt.fi-ympäristö, johon opiskelijat pääsevät helposti mukaan koulutusasteet ylittäen ilman erillisiä tunnuksia. Myös työelämän edustajilla on mahdollisuus osallistua oppimisympäristössä toimimiseen. Oppimisympäristössä opiskelijat mm. opettavat toisilleen mitä on oman ammattialan työ, ja pohtivat yhdessä asiakas-caseja, joissa jokainen opiskelija tuo esille osaamistaan asiakkaan parhaaksi oman ammattialan näkökulmasta. Case-tehtäviä pääsevät kommentoimaan myös työelämän edustajat ja

ohjaavat opettajat, joten näkemyksiä ja kokemuksia voidaan jakaa monipuolisesti. Tämä mahdollistaa uudenlaista työelämäyhteistyötä ja osaamisen jakamista. Opiskelija kuvaa omaa ammatillista kasvuaan, ja muiden saman- tai erialan opiskelijoiden vertaisohjaamisen avulla kehittää omaa ajatteluaan ja luo uusia näkökulmia. Tietoisuus omasta ajattelusta kasvaa kuvattaessa kokemuksia ja näkemyksiä. Ohjaaminen tukee oppimisympäristössä ajatteluprosessia ja oivaltamisen kokemuksia.

Simulaatiosta uutta näkökulmaa ohjaukseen

Sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoiden harjoittelu- ja työelämäjaksot ovat hyvin eritavalla järjestettyjä, joten he kohtaavat harjoittelun aikana sattumanvaraisesti. e-Hake tukee digitaalisen oppimisympäristön avulla opiskelijoiden kohtaamista harjoittelupaikoissa. Hanke järjestää lukuvuoden 2015 - 2016 aikana säännöllisesti eri teeman ympärillä olevia simulaatioita ja työpajoja, joissa opiskelijat ja työelämäkumppanit kohtaavat moniammatillisesti. Teemat virtuaalisiin tapaamisiin ovat valikoituneet hankkeessa tehdyn työelämän osaamisselvityksen pohjalta siten, että ne vahvistavat myös opiskelijoiden osaamista. Hanke järjestää myös Karelia-ammattikorkeakoulun simulaatio-oppimisympäristössä kehittämissiltapäiviä, joissa opiskelijat, työelämästä tulevat ohjaajat ja opettajat yhdessä kehittävät opiskelijan ohjausta keskustellen ja mallintaen erilaisia kohtaamisia. Simulaatioissa voidaan turvallisesti harjoitella todellisuuden kaltaisia tilanteita. Ensimmäisestä simulaatiosta saatiin positiivista palautetta ja yhteistyö työelämän ja opiskelijoiden kesken koettiin rikkaaksi ja omaa näkökulmaa avartavaksi. Pohdimme yhdessä palautteen antamiseen ja puheeksi ottamiseen liittyviä toimintatapoja sekä tavoitteen asettelua ja arviointia.

Yhteenvetoa ja ajatuksia tulevasta

Myönteisen digitaalisen ympäristön käyttämisen kulttuuri edellyttää johdon tukea, innostavaa ilmapiiriä ja toimivat virtuaaliset välineet (Mäkitalo ym. 2012,

39). eHake – hankkeessa olevat työelämätoimijat ovat lähteneet positiivisella asenteella liikkeelle. Monessa työyhteisössä myös johto ja vastaavat hoitajat ovat nähneet yhteistyön kehittämisen ja AC:n ohjausvälineenä merkitykselliseksi. Useissa työyhteisöissä käytetään jo joitakin digitaalisia välineitä kokouksiin ja koulutuksiin osallistuessa.

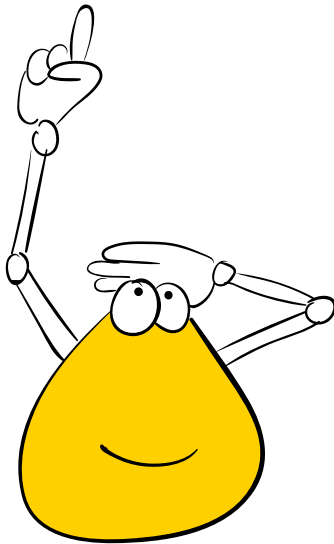
Lukuvuoden 2015-2016 aikana saamme varmasti monipuolista kokemusta AC-ohjauksen toimivuudesta. Alkuvaiheessa kannattaa kuitenkin panostaa opettajien ja opiskelijoiden osaamisen varmistamiseen. Hoitotyön-, fysioterapian- ja sosiaalialan koulutusohjelmat aloittelevat vähitellen AC-ohjauksen käyttöä harjoittelun ohjauksessa ja opettajille on varattu koulutusta menetelmään perehtymistä varten. Myös työelämätoimijoiden kanssa on keskusteltu aiheesta Fysioterapia-alan työelämäpäivässä ja mukana oleville toimijoille kuvattiin miten AC-ohjaus toimii käytännössä.

eHake – hankkeen digitaalisesta oppimisympäristöstä muodostuvat kokemukset ovat tärkeitä kehittämistyön tukipilareita. Virtuaaliohjaus voi tuottaa uusia avauksia silloin kun opiskelijat, työelämäedustajat ja opettajat yhdessä luovat oppimisen todellisuuden ja jakavat asiantuntijuutta. Opiskelijoiden tutustuminen digitaalisiin työkaluihin lisää tulevaisuuden sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisen työelämävalmiuksia.

Virtuaalinen ohjauskaan ei ole ongelmattonta, sillä vaikka virtuaaliohjaus helpottaisi ohjaustilanteen järjestämistä, voi tietoliikenneyhteydet muodostua ongelmaksi (Mäkitalo ym. 2012, 39). Ohjatessamme työyhteisön edustajia käyttämään AC-yhteyttä, nousi esille toimimattomat tietoliikenneyhteydet erityisesti maakunnassa. Esimerkiksi kovalla lumisateella tietoliikenneyhteydet ovat katkenneet. Tämä tulee esille myös Rajanderin ja Pötsösen (2009, 102) kokemuksissa vuonna 2009. Yhteydet eivät siten ole täysin parantuneet viime vuosien aikana. Tämänkaltaiset tekijät voivat toki vaikuttaa ohjauksen onnistumiseen, joten yhteistyötoimien tekniikan ja yhteyden toimivuuden selvittäminen ovat merkittäviä askelia uudenlaisen toiminnan kehittämistyössä. Vaikka haasteita on, positiiviset kokemukset innostavat jatkamaan kehittämistyötä.

eHake -hanke

eHake eli e-ohjauksen eri muodot moniammatillisen yhteistyön vahvistajana - hanke vahvistaa sosiaali- ja terveysalanopiskelijoiden koulutusrajat ylittävää moniammatillista yhteistyöosaamista harjoitteluiden yhteydessä digitaalisen oppimisympäristön avulla. Mukana on sairaanhoitaja-, fysioterapeutti- ja sosionomiopiskelijoita Karelia - ammattikorkeakoulusta ja lähihoitajaopiskelijoita Pohjois-Karjalan koulutusyhtymän Outokummun ammattiopistosta. Tällä vastataan työelämän moniammatilliseen ja koulutusasteet ylittävän yhteistyön osaamistarpeeseen. eHake on ESR-rahoitteinen hanke ja sen toimikausi on 1.4.2015–30.6.2016.

LÄHTEET

Keränen, V. & Penttinen, J. 2007. Verko-oppimateriaalin tuottajan opas. Jyväskylä: WSOY.

Leppisaari, I., Maunula, M. & Mäkitalo, T. 2013. Harjoittelun eohjaus – korkeakoulun ja työelämän rajapinnoilla. A, tutkimusraportteja. Centria ammattikorkeakoulu. <http://www.theseus.fi/handle/10024/70327>. 2.11.2015.

Mäkitalo, E. & Wallinheimo K. 2012. Virtuaaliset oppimisympäristöt – innostava oppiminen, tehokas koulutus. Talentum. Vantaa: Hansaprint.Oy.

Rajander, T. & Pötsönen R. 2009. Virtuaalisuus ammatillisen kasvun ja opintojen ohjauksen tukena. Teoksessa Lähti M. ja Putkuri P. (Toim.) Löytöretki aikuisohjauksen maailmaan – kokemuksia ja käytänteitä ammattikorkeakouluista. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja B:18. Jyväskylä: Kopijyvä.98-103.

Varamäki, K. 2015. Terveysalan opettajien kokemukset opiskelijoiden työharjoittelun ohjauksesta internetpohjaisen ohjelman avulla. Pro gradu – tutkielma. Tampere.. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201506251833>.2.11.2015.

Opiskeluhyvinvointia tukemassa - verkostoyhteistyö

Anita Väisänen, terveydenhoitaja, Joensuun kaupunki

Tiina Surakka, terveydenhoitaja, Joensuun kaupunki

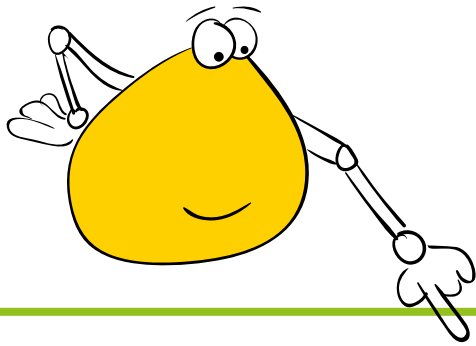
Päivi Laakkonen opintokuraattori, Karelia-ammattikorkeakoulu

Opiskeluhyvinvointi Karelia-ammattikorkeakoulussa

Opiskeluterveydenhuollon keskeisenä tehtävänä on opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja opiskelukyvyn seuranta ja edistäminen (Sosiaali- ja terveysministeriö, Julkaisuja 2006: 12, 90). Tämän lisäksi Karelia-ammattikorkeakoulun opintokuraattori toimii psykkinen - ja sosiaalisen toimintakyvyn tukena sekä seuraa ja tukee opiskelukykyä.

Opiskeluterveydenhuollon ja opintokuraattorin välille on rakentunut toimintamalli, jonka tavoitteena on parantaa opiskelijan hyvinvointia ja opiskelukykyä. Työnjaossa on huomioitu terveydenhoitajan ja opintokuraattorin osaamisalueiden hyödyntäminen. Mallin avulla pyritään puuttumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa opiskelukykyä uhkaaviin tekijöihin, kuten terveydelliset haasteet, motivaatio-ongelmat jne.

Keskeiset osa-alueet opiskeluterveydenhuollossa ja opintokuraattorin työssä ovat asiakas- ja voimavara- lähtöisyys, yksilöllisyys, vapaaehtoisuus, kiireettömyys ja opiskelijan arvostaminen. Opiskelukykyä tulee tarkastella toiminnallisena kokonaisuutena vaikuttamalla opiskelukyvyn kaikkiin osa-alueisiin (Sosiaali- ja terveysministeriö, Julkaisuja 2009: 20, 51). Keskeisiä asioita opiskelijan hyvinvoinnin tukemisessa ovat opiskelun ensimmäisenä vuotena toteutettavat alkuinfot sekä kattavat terveystarkastukset. Opiskeluterveydenhoitajat ja opintokuraattori osallistuvat moniammatillisiin työryhmiin, kriisitoimintaan sekä koko opiskeluyhteisön opiskeluympäristön viihtyvyyden ja turvallisuuden seurantaan. Päivittäisessä toiminnassa tärkeintä ovat opiskelijoiden yksilövastaanotot, jota nykyisen toimintamallin ansiosta pystytään tarvittaessa toteuttamaan opiskeluterveydenhoitajan ja opintokuraattorin yhteistyönä.

Infotilaisuuksien avulla lisätään opiskeluhyvinvointipalvelujen tunnettavuutta ja pyritään varhaiseen tukemiseen tuomalla hyvinvointia tukevat palvelut mahdollisimman lähelle opiskelijaa.

Opiskeluhyvinvointi verkostoyhteistyönä

Karelia-ammattikorkeakoulussa on nähty asiantuntijaverkoston tärkeys opiskeluhyvinvoinnin tekijänä ja tämän ansiosta verkostotyöskentelyyn on panostettu opiskelijoiden hyväksi. Verkosto rakennetaan opiskelijan ympärille hänen tarpeensa huomioiden. Hyvinvointiverkostoon kuuluvat opettajatuutorit, opinto-ohjaajat, vastaava opinto-ohjaaja, opiskeluterveydenhoitaja, opintokuraattori, oppilaitospappi sekä opiskelijakunta POKA. Toimijoiden välinen yhteistyö on ollut sujuvaa ja muodostunut luottamukselliseksi

si toisten asiantuntijuutta kunnioittavaksi työskentelytavaksi. Erityisesti opiskeluterveydenhuollon ja opintokuraattorin välinen yhteistyö näkyy opiskelijoille palvelujen kokonaisvaltaisuuksena sekä asioinnin helppoutena jo toimijoiden toimipisteiden läheisyyden ansiosta. Tässä artikkelissa paneudumme kyseeseen yhteistyöhön.

Opiskeluterveydenhoitajan näkökulma

Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijoille jaetaan opintojen alkaessa aloituskansiossa terveystarkastuslomakkeet, joiden perusteella opiskelija kutsutaan terveystarkastukseen. Ajan tarkastukseen voi varata myös oma-aloitteisesti. Terveysalan opiskelijoille kuuluu tartuntatautilain velvoittama tartuntatautitarkastus, joka tehdään ensimmäisenä opiskeluvuonna ennen ensimmäisen harjoittelun alkamista.

Tarkastuksessa selvitetään kokonaisvaltaisesti opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveydentilaa sekä arvioidaan opiskelijan opiskelukykyä. Tarvittaessa opiskelija ohjataan verkoston muille toimijoille riippuen siitä, mille terveyden osa-alueelle opiskelija tarvitsee tukea. Moniammatillisella yhteistyöllä opiskelijaa voidaan tukea ja auttaa suorittamaan opintojaan eteenpäin.

Opintokuraattorille terveydenhoitajan vastaanotolta ohjautuu opiskelijoita terveystarkastusten ja muun vastaanottotoiminnan kautta. Opiskelijalla voi olla ongelmia muun muassa sosiaalisissa suhteissa, jaksamisessa ja elämänhallinnassa. Yhdessä opintokuraattorin kanssa kartoitetaan opiskelijan avun tarve ja suunnitellaan jatkokäynnit sekä kuraattorin että terveydenhoitajan luona.

Yhteistyö opintokuraattorin ja terveydenhoitajien välillä on luontevaa ja sujuvaa. Vastaanottotilat ovat fyysisesti lähekkäin, joka osaltaan helpottaa yhteistyön tekemistä ja nopeuttaa opiskelijan asioiden hoitamista. Tämä on mahdollistanut myös sen, että opiskelijan vastaanotokäynnillä voi mukana olla sekä terveydenhoitaja että kuraattori. Opiskelijan tilanteeseen saadaan jo tässä vaiheessa kahden ammattihenkilön arvio jatkohoidon tarpeesta.

Opintokuraattorin näkökulma

Karelia-ammattikorkeakoulussa osana opiskelijoiden hyvinvointipalveluja työskentelee opintokuraattori, joka tukee opiskelijoita erilaisissa opiskeluun ja henkilökohtaiseen elämään liittyvissä haasteissa.

Opintojen aloitusvaiheessa opintokuraattori, opiskeluterveydenhoitaja ja oppilaitospappi tapaavat uusien opiskelijoiden infotilaisuuksissa kaikki aloittavat opiskelijaryhmät. Infotilaisuuksien avulla lisätään opiskeluhyvinvointipalvelujen tunnettavuutta ja pyritään varhaiseen tukemiseen tuomalla hyvinvointia tukevat palvelut mahdollisimman lähelle opiskelijaa.

Opiskelijat ohjautuvat opintokuraattorin luo useita eri reittejä. Moni opiskelija tulee tapaamiseen oman tai opinto-ohjaajan yhteydenoton perusteella, mutta yksi keskeinen yhteistyötaho opiskelijoiden ohjautumisessa on opiskeluterveydenhuolto. Opintokuraattori tapaa opiskelijaa vain kerran tai tarvittaessa koko opiskeluajan. Tarvittaessa opiskelijan ympärille rakennetaan moniammatillinen verkosto, jossa kuraattori voi olla mukana opiskelijan tukena.

Moniammatillinen yhteistyö ja opiskelijoiden kokonaisvaltainen huomioiminen lisää opiskelijoiden hyvinvointia, estää ongelmien kasaantumista ja turvaa opintojen etenemistä. Yhdessä tekeminen antaa myös ammattilaisille erilaisia näkökulmia asiakkaan tilanteeseen sekä mahdollisuuden hoitaa yhteisvastuullisesti haastavia tilanteita ja tukea opiskelijaa terveyden eri näkökulmista. Moniammatillinen yhteistyö on sujunut erittäin joustavasti ja se on ollut kaikkien osapuolien työkuormaa helpottava. Työskentelytilojen fyysinen läheisyys on koettu erittäin tärkeäksi, sillä työparityöskentely on usein pystytty aloittamaan ”lennosta” ja eri toimijoiden kasvat ovat tulleet opiskelijoille tutuiksi ilman ”matkalla katoamisia”.

Yhdessä opiskelijan tukena

Opiskelijan näkökulmasta palvelujen saatavuus, monipuolisuus sekä joustavuus ovat lisääntyneet moniammatillisen verkostotyöskentelyn myötä. Keskeistä on, että opiskelija pystytään kohtaamaan omassa oppilaitoksessa hyvin erilaisissa ongelmatilanteissa ja tarvittaessa saattaen ohjaamaan ulkopuolisten palvelujen piiriin.

Yhteistyöllä on pystytty entistä paremmin puuttumaan opintojen keskeyttämisen uhkaan, opiskelijoiden jaksamiseen, opiskelijoiden motivaatio-ongelmiin, masentuneisuuteen, elämäntilanteen haasteisiin, yksinäisyyteen, päivärytmiin, jännittämiseen sekä kiusaamiseen ja konfliktitilanteisiin.

Monet haasteelliset tilanteet pystytään ratkaisemaan ammattikorkeakoulun oman hyvinvointiverkoston sisällä opiskelijaa tukien, joka vähentää opiskelijan siirtämistä toimijalta toimijalle ja parantaa mahdollisuutta nopeaan ennaltaehkäisevään puuttumiseen.

Varhainen tukeminen – hyvät käytänteet

Varhaisella tukemisella on päästy puuttumaan nopeasti haastavaan tilanteeseen varhaisessa vaiheessa. Opiskeluterveydenhoitajan ja opintokuraattorin yhteistyö on nähty erityisen tärkeäksi opiskelijan kokonaisvaltaisessa tukemisessa. Moniammatillinen yhteistyö on tuonut työskentelyyn kokonaisvaltaisen näkökulman sekä mahdollisuuden puuttua elämän eri osa-alueilla oleviin haasteisiin. Yhdessä tekeminen on myös tukenut toimijoiden työssä jaksamista ja vastuun jakamista vaikeissa asiakastilanteissa.

Varhainen tukeminen on opiskelijan kohtaamista, jossa pyritään vähentämään opiskelijan elämää hankaloittavia tekijöitä, pahaa oloa sekä tukemaan elämässään eteenpäin. Varhaisen puuttumisen kautta tapahtuvan opiskeluhyvinvoinnin tukemisen tavoitteena on hyvinvoiva opiskelija, josta kasvaa opintojen myötä hyvinvoiva ammattilainen tulevaisuuden työyhteisöihin.

Tulevaisuudessa tavoitteena on varhaisen tuen lisäksi toimia entistä enemmän ennaltaehkäisevästi, jolloin vakavia ongelmia ei pääsisi muodostumaan. Toimintaa ja palveluja on kehitetty opiskelijoita tukevaan suuntaan, mutta kaiken kehittämisen keskellä on myös muistettava kerätä hyvän toiminnan avulla saatuja onnistumisen kokemuksia ja dokumentoida saavutettuja tuloksia. Tämän dokumentoinnin avulla hyviä ja toimivia käytäntöjä pystytään jakamaan muille tahoille.

Ystävätoiminta kansainvälisen opiskelijan sopeutumisen tukena

Satu Saarinen, tuntiopettaja, opinto-ohjaaja, Karelia-ammattikorkeakoulu

Uusimman tutkimuksen (CIMO 2015) mukaan Suomessa korkeakoulututkintoaan tekeviä ulkomaalaisia opiskelijoita on tällä hetkellä 6,5 % (20 255 opiskelijaa) koko opiskelijamäärästä. Kansainvälisten opiskelijoiden määrä on kolminkertaistunut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Lisääntynyt kansainvälistyminen on luonut paineita sekä koulutuksille että tukipalveluiden järjestämiselle. Korkeakoulujen tavoitteena on saada ulkomaalaiset opiskelijat, kuten suomalaisetkin opiskelijat, valmistumaan opinnoistaan, jäämään maahan ja saamaan koulutustaan vastaavaa työtä. Jotta tämä tavoite saavutettaisiin, on tärkeää huolehtia siitä, että ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat saavat muun ammatillisen osaamisensa lisäksi riittävän suomen kielen taidon. Riittävä suomen kielen taito takaa joustavan integroitumisen suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään. Karelia-ammattikorkeakoulussa panostetaan sekä

suomalaisten että ulkomaalaisten opiskelijoiden sujuvan oppimisen ja hyvinvoinnin tukemiseen erilaisilla tukipalveluilla. Opinto-ohjauksen, tuutoroinnin ja opiskeluhyvinvoinnin tukemisen lisäksi kansainvälisillä tutkinto- ja vaihto-opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua ystävätoimintaan. Ystävätoiminta on koettu tärkeäksi ja hyödylliseksi tukitoiminnaksi kansainvälisen opiskelijan integroitumisessa.

Ystävätoiminta Karelia-ammattikorkeakoulussa

Karelia-ammattikorkeakoulussa ystävätoiminta aloitettiin vuoden 2010 syksyllä. Englanninkielisissä koulutuksissa huomattiin, että etenkin Aasiasta ja Afrikasta tulevat opiskelijat kaipasivat lisää tukea suomalaisen yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä Suomen pakkassäihin sopeutumisessa. (Haastattelu 2015a.) Karelia-ammattikorkeakoulussa opiskelee noin 100

Lapset oppivat hyväksymään monikulttuurisuutta jo pienestä pitäen, kun perheen arkielämää on jakamassa kansainvälinen ystävä.

kansainvälistä tutkinto-opiskelijaa ja sen lisäksi vuosittain noin 50 vaihto-opiskelijaa. Suurimmat tutkinto-opiskelijaryhmät tulevat Venäjältä ja Vietnamista; yksittäisiä opiskelijoita saapuu mm. Afrikan maista, Bangladeshista, Nepalista, Intiasta ja Kiinasta. Vaihto-opiskelijat tulevat suurimmaksi osaksi Saksasta, Ranskasta, Espanjasta ja Belgiasta sekä Koreasta ja Kiinasta. Vaihto-opiskelijat muodostavat yhtenäisen ryhmän helpommin kuin tutkinto-opiskelijat. Yksittäisistä maista tulevilla opiskelijoilla voi olla vaarana jäädä opiskelijaryhmien ulkopuolelle ja syrjäytyä, jos omassa ryhmässä tai koko koulussa ei olekaan omasta maasta tulevaa vertaistukea.

Toiminnan alkuaikoina suomalaisia ystäviä ja ystäväperheitä etsittiin englanninkielisissä kouluksissa opiskeleville kansainvälisille tutkinto-opiskelijoille Karelian henkilöstöstä ja heidän tuttavapiiristään (Haastattelu 2015a). Myöhemmin toimintaa on laajennettu niin, että myös vaihto-opiskelijoilla on ollut mahdollisuus osallistua toimintaan. Nykyisin ystäväperheitä etsitään Karelian henkilöstön lisäksi partneriyhteyksistä sekä paikallisen lukion oppilaiden perheistä. Ystävänä voi toimia yksittäinen henkilö, pariskunta tai perhe. Ystäväperhe ei ole isäntäperhe. Opiskelija ei asu perheessä vaan vierailee siellä ajoittain. Ystävätoiminta perustuu vapaaehtoisuuteen eikä toimintaan osallistuvilta edellytetä taloudellisia uhruksia. Jokainen perhe ja opiskelija sovittavat tapaamiset omiin aikatauluihinsa sopiviksi. Erityistä ohjelmaa

ei tarvitse järjestää, vaan opiskelijan voi ottaa mukaan esimerkiksi mökille, retkeilemään, elokuviin, saunaan tai vaikkapa laittamaan suomalaista ruokaa. Ystävänä tai ystäväperheenä voi toimia yhden lukukauden, lukuvuoden tai pidemmän aikaa. Toiminnasta voi pitää välillä taukoa ja jatkaa taas myöhemmin.

Ystävätoiminnan tavoitteina on ehkäistä opiskelijan syrjäytymistä yhteiskunnasta, lisätä hyvinvointia ja sopeutumista uuteen ympäristöönsä sekä tutustuttaa suomalaiseen kulttuuriin, arkielämään ja suomen kieleen. Ystävätoiminta näyttäisi vähentävän opintojen keskeyttämisiä, siirtymistä toiseen oppilaitokseen tai kaupunkiin, pahoinvointia, henkisiä ongelmia sekä kulttuurishokkia ja siihen liittyviä oireita. Opiskelijapalautteen perusteella on voitu havaita, että opiskelijan tyytyväisyys opintoihinsa ja opiskelupaikkaansa on lisääntynyt ystävätoiminnan avulla. Suomalaiselle ystävälle tai perheelle avautuu ainutlaatuinen tilaisuus kansainvälistyä; tutustua muihin maihin ja kulttuureihin sekä oppia vieraita kieliä. Tärkeäksi koetaan etenkin perheen lasten kontaktit muihin kulttuureihin ja kieliin. Lapset oppivat hyväksymään monikulttuurisuutta jo pienestä pitäen, kun perheen arkielämää on jakamassa kansainvälinen ystävä.

Kokemuksia ystäväperheteroiminnasta

Eräs ulkomaalainen tutkinto-opiskelija on kertonut, että yhtenä ratkaisevana tekijänä opiskelupaikkakunnalle jäämiselle on ollut hyvä ystävätoiminta (Karelia 2015). Hänen ystäväperheensä on ottanut hänet kuin perheenjäsenekseen; he ulkoiluttavat perheen koiraa yhdessä ja rupattelevat päivän kuulumisista, he ovat käyneet syksyisin sien- ja vaellusretkillä sekä laittaneet yhdessä ruokaa ystäväperheen kotona. Ystäväperhe puolestaan on ollut kiitollinen siitä, että on saanut tutustua vieraaseen kulttuuriin ja nuoren elämään. He ovat innostuneet opiskelijaystävänsä kotimaasta ja kulttuurista niin, että ovat matkustaneet sinne ja tavanneet jopa opiskelijaystävänsä vanhemmat. Heidän mielestään ystävätoiminnan aikana oma kielitaito on kehittynyt, ja mikä parasta, he ovat saaneet opiskelijasta pitkäaikaisen ystävän. (Haastattelu 2015b.)

Ystävätoiminnassa olleet opiskelijat ovat kokeneet saaneensa turvaa suomalaisesta ystävästä. Monet

kaukaa tulevat kansainväliset tutkinto- ja vaihto-opiskelijat ovat vasta 18-vuotiaita ja ensimmäistä kertaa ulkomailla poissa kotoa. He ovat kertoneet, että ystävätoiminta on auttanut heitä sopeutumaan uuteen, erilaiseen kulttuuriympäristöön ja kestämaan koti-ikävä. Opiskelijan näkökulmasta ystävätoiminta auttaa suomalaisten toimintatapojen ja kulttuurin ymmärtämistä, mikä puolestaan rikastuttaa sekä tutkinto- että vaihto-opiskelijan kokemuksia.

Ystävätoiminta aloitetaan aina syksyisin, kun tutkinto- ja vaihto-opiskelijat saapuvat kampuksille. Toimintaan osallistujat täyttävät esittelylomakkeen, jolla selvitetään sekä opiskelijan että ystävän yhteisiä mielenkiinnonkohteita. Lomakkeista saatujen tietojen perusteella yhdistetään parhaiten toisilleen sopivat opiskelijat ja ystävät. Ystävätoiminnan alussa kokoonnutaan yhteiseen tilaisuuteen, jonka aikana opiskelijat ja ystävät tutustuvat toisiinsa ja opiskelijat esittelevät omaa kulttuuriaan. Tänä syksynä toiminnassa aloitettiin 10 perhettä ja 11 opiskelijaa Vietnamista, Saksasta, Ranskasta, Tšekistä, Venäjältä ja Kiinasta.

LÄHTEET

CIMO 2015. Kansainvälistyminen on kansallinen etu. http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/56260_CIMOn_vuosijulkaisu_2015.pdf.

Haastattelu 2015a. 7.10.2015. Hannele Niskanen. Opinto-ohjaaja. Karelia-ammattikorkeakoulu.

Haastattelu 2015b. 8.10.2015. Mervi Lätti. Erikoissuunnittelija. Karelia-ammattikorkeakoulu.

Karelia 2015. Student Experiences. <http://www.karelia.fi/en/admission/student-experiences>.

VIP-opiskelijat turvaamassa arjen opiskelukykyä

Päivi Laakkonen, opintokuraattori, Karelia-ammattikorkeakoulu
Joni Ranta, lehtori, opinto-ohjaaja, Karelia-ammattikorkeakoulu

VIP-toiminnan historia, tausta ja tavoitteet

Traagiset koulusurmat Kauhajoella vuonna 2008 herättivät silloisen Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun opiskelijoissa ja opettajissa huolen omasta turvallisuudesta. Tekniikan insinööriopiskelijat pyysivät opiskelijayhdistystä selvittämään miten oppilaitos voisi reagoida asiaan. Samaan aikaan ammattikorkeakoulun opinto-ohjaajat kokoontuivat pohtimaan asiaa ja päätettiin perustaa eri alojen asiantuntijoista koostuva hyvinvointityöryhmä (HYTY).

Ryhmä koostui terveydenhoitajasta, oppilaitospapista, opiskelijayhdistyksen edustajasta sekä opettajan ja opinto-ohjaajien edustajasta. Ryhmän tarkoituksena oli edistää ensimmäisenä vuonna pilotiksi valikoituneen tietotekniikan koulutusohjelman opiskelijoiden opiskelukykyä (-hyvinvointia) toimimalla ennakoivalla työotteella ja kehittämällä ohjaukseen

proaktiivisia toimia sekä työkaluja. Teemoina nousi esille erityisesti turvallisuus, viihtyisyys sekä opintoihin sitoutuminen. Tavoitteena työryhmällä oli pohtia tapoja parantaa opiskelijoiden elämänlaatua ja vähentää syrjäytymistä, mikä voisi ehkäistä opiskelijoiden tilanteiden kärjistymistä Kauhajoen tyyppisesti. Lisäksi toimet voisivat tukea myös opiskelijoiden nopeampaa valmistumista.

Työryhmän kokoontuessa ensimmäisiä kertoja todettiin ongelmaksi vähäinen todellinen tieto opiskelijaryhmän tilanteesta. Opettajat kyllä tekivät havaintoja ryhmästä mutta hektisessä opetustilanteessa ei useinkaan näihin asioihin pystynyt kiinnittämään tarpeeksi huomiota. Toisaalta ei myöskään voinut luottaa siihen, että opiskelijat toisivat heikkoja signaaleja työryhmän tietoon oma-aloitteisesti. Tuutorit olivat toki lähempänä näitä opiskelijaryhmiä, mutta he olivat aina ylemmän vuosikurssin opiskelijoita, ei-

vätkä siten tekemässä huomioita kuin häviävän pienen hetken aloittavat opiskelijan opintopolun alussa.

Opiskelijaryhmän ilmapiirin selvittämiseksi työryhmä päätti perustaa Välittämisen Ilmapiirin Parantaminen (VIP) -toimintamallin jossa vertaisverkoston tehtävänä oli saada tieto kulkemaan opiskelijaryhmästä hyvinvointityöryhmälle. Samalla VIP-toimintamalli laajennettiin koskemaan useampia koulutusaloja. Jokaisesta liiketalouden ja tekniikan aloittavasta opiskelijaryhmästä valittiin työpariajatuksella kaksi opiskelijaa, joita perehdytettiin toisen ihmisen kohtaamiseen ja hyvinvoinnin tukemiseen.

Koulutukset järjestettiin kahden viikon välein ja samalla VIP-opiskelijat antoivat palautetta koulutuksesta mutta myös opiskelijaryhmänsä tilanteesta mm. koulutuksissa käytyjen teemojen pohjalta. Palautteet kerättiin myös kirjallisesti ja ne käsiteltiin hyvinvointiryhmän kokouksessa.

VIP-opiskelijoiden toimikaudeksi suunniteltiin alun perin yksi kalenterivuosi. Koulutuksista ja varsinaisesta hyvinvointityöstä opiskelijat saivat kolmesta neljään opintopistettä kirjoittamalla raportin. Vuoden toiminnan jälkeen vanhat VIP-opiskelijat olivat tervetulleita uusien VIP-opiskelijoiden koulutuksiin ja tapahtumiin. He jatkoivat opiskelukyvyyn ylläpitämisen lähettiläinä opintojensa loppuun saakka sekä edelleen työhyvinvoinnin edistäjinä valmistumisensa jälkeen. Tällä pyrittiin varmistamaan VIP-toiminnan jatkuminen ryhmissä vielä virallisen VIP-toimintakauden jälkeen.

Karelian VIP-toiminta nyt

Vuodesta 2014 alkaen VIP-toiminta on laajennettu koskemaan koko Karelia-ammattikorkeakoulua. Nykyisin jokaisesta aloittavasta ryhmästä valitaan kaksi VIP-opiskelijaa. Toinen iso muutos toiminnassa tapahtui vuoden 2015 syksyllä, jolloin toiminnassa siirryttiin kalenterivuosi-ajattelusta lukuvuosiajatteluun. Muuttuneen aikataulun myötä toiminnan markkinointiin, tiedotukseen ja nopeaan käynnistämiseen panostettiin entistä enemmän. Markkinoinnin ja aktiivisen informoinnin ansiosta syksyn ryhmistä saatiin valittua suunnitelman mukaisesti VIP-opiskelijat, joita vuositasona on noin 50. Aikataulumuutoksista ja toiminnan laajentamisesta huolimatta alkuperäinen

ajatus toiminnasta ja sen merkityksestä ennaltaehkäisevänä toimintana on säilynyt. VIP-opiskelijat ovat tärkeä ryhmä Karelia-ammattikorkeakoulun hyvinvointityössä olemalla korvat ja silmät omassa opiskelijaryhmässään tuoden ensiarvoisen tärkeää tietoa muille toimijoille.

VIP-opiskelijoiden vuosi rakentuu kahdeksasta yhteistapaamisesta, joista yksi on päivän mittainen VIP-opiskelijaa Vippeyteen valmistava rastikoulutus. Ennen yhteistapaamisia VIP-opiskelijat täyttävät sähköisen VIP-työkalun, jossa he tuovat esille omia sekä ryhmän kuulumisia ja toiveitaan mahdollisista yhteistapaamisissa käsiteltävistä haastavista tilanteista. Sähköisen työkalun avulla voidaan myös jälkepäin tarkastella ryhmän hyvinvoinnin kehittymistä. Yhteistapaamisissa kokoontuvat kaikkien koulutusten VIPit. Tapaamisten keskeisenä tavoitteena on tukea VIPien toimimista omassa ryhmässään tukemalla heidän hyvinvointiaan sekä antamalla työkaluja ryhmän havainnointiin. Ryhmän yhteishengen parantamiseksi sekä opiskeluhuvinvoinnin lisäämiseksi VIP-opiskelijat voivat saada rahallista avustusta toimintaan opiskelijakunta POKAlta. VIP-opiskelijoiden vuoteen sisältyy lisäksi hyvinvointiviikon järjestäminen omalla kampuksella sekä kirjallisia tehtäviä, joilla todennetaan ja pohditaan tehtyjä VIP-toimia.

VIP-opiskelijoiden keskeisin työ on oman ryhmän havainnointi ja tarvittavan tiedon välittäminen eteenpäin. VIP-opiskelijat tekevät jaksonsa aikana monipuolisia tehtäviä, näitä ovat mm.

- » kuuntelijana toimiminen
- » ryhmän huomiointi, havainnointi ja tarkkailu
- » opiskelun ulkopuolisten tapaamisten järjestäminen
- » yhteishengen nostaminen
- » ryhmän kuulumisten kysely
- » opiskelutovereiden kannustaminen
- » osallistumaan yhteiseen toimintaan
- » opiskeluryhmässä olevien hankalien asioiden esille tuominen
- » tarvittaessa opiskelijasta / ryhmästä nousevan huolen ilmaisu Karelian henkilöstölle

VIP-toiminnan tavoitteena on saada hiljaista tietoa ryhmien sisältä, tietoa, joka ei näy opettajille eikä muulle henkilöstölle. Tarkoituksena ei ole, että VIPin

tehtävä olisi ratkaista haasteet yksin, vaan tuoda ne esille muulle hyvinvointiverkostolle niin, että puuttuminen olisi mahdollisimman nopeaa.

VIP-toiminnan vaikuttavuus

VIP-toiminnan tulokset ovat hyviä ja toiminnan avulla useisiin asioihin on päästy pureutumaan jo ennen niiden kehittymistä ongelmiksi. Ryhmähengen ylläpitäjänä ja luokan yhtenäisyyden edistäjänä VIPin rooli on ollut tärkeä. VIP-opiskelijoiden ansiosta ryhmällä on ollut toimintaa, johon kaikkien on ollut mahdollisuus osallistua ja saada kokemus ryhmään kuulumisesta. VIPpien esittämien ryhmästä esille nousseiden huolien ansiosta on pystytty tarttumaan jo ennaltaehkäisevästi opiskelua vaarantaviin tekijöihin kuten opiskelumotivaation laskuun tai runsaisiin poissaoloihin.

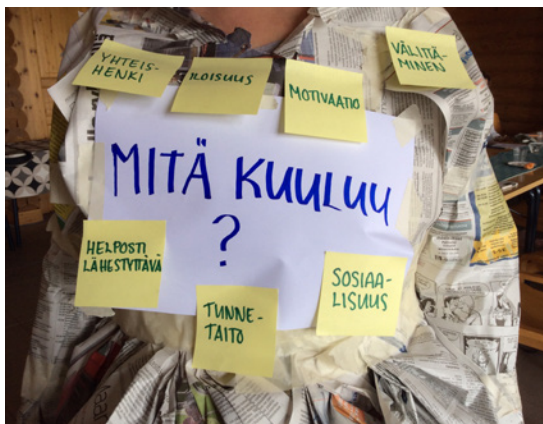
VIP-vuoden aikana VIP-opiskelijoille on kertynyt paljon tietotaitoa, josta tulee olemaan heille hyötyä tulevaisuudessa. He kykenevät jatkossa ymmärtämään paremmin ryhmän toimintaa sekä havaitsemaan ryhmän jäsenten rooleja. He ovat VIP-vuoden aikana saaneet kokemuksen vaikeiden asioiden kohtaamisesta, puheeksi ottamisesta sekä oman jaksamisen turvaamisen tärkeydestä.

VIP-toiminta ja opettajatuutorointi ovat vakiintuneet Kareliassa. Opettajatuutorin tehtävänä on varmistaa oman ryhmänsä opiskelun eteneminen. VIP-opiskelijoiden ja opettajatuutoreiden välinen yhteistyö ja opiskelun tuki on muuttanut toimintatapaa ennaltaehkäiseväksi.

VIP-opiskelijoiden keskeisin työ on oman ryhmän havainnointi ja tarvittavan tiedon välittäminen eteenpäin.

VIP-toiminnan tulevaisuus

VIP-toiminta nähdään tärkeänä osana Karelian ohjausta. Tulevaisuudessa hyvää toimintamallia kehitetään entisestään ja VIP-opiskelijan ja opettajatuutorin yhteistyötä vahvistetaan. Tavoitteena on päästä entistä enemmän varhaisesta puuttumisesta ennaltaehkäisevään toimintaan, sillä opiskelijoiden hyvinvointi ja hyvä opiskelukyky on kaikkien yhteinen etu.

Varhainen puuttuminen - opiskelijan näkökulma

Mikko Ahtinen, sosionomiopiskelija, Karelia-ammattikorkeakoulu

Opiskelijajäsenen rooli

Olen kolmannen vuoden sosionomiopiskelija Karelia-ammattikorkeakoulussa ja aikuisiällä opiskelemaan uutta ammattia. Olen toiminut melkein koko opiskeluaikani opiskelijakunta POKAn hallituksessa sosiaalipoliittisena vastaavana sekä toisena opiskelijaedustajana Karelian opintotukilautakunnassa. Näiden tehtävien kautta olen saanut hyvän näköalapaikan seurata Karelian opiskelijoiden hyvinvointia ja opinnoissa edistymistä sekä sitä, miten varhainen puuttuminen toimii yksittäisen opiskelijan hyväksi.

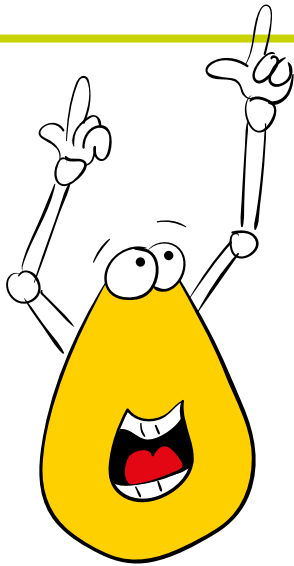
Opiskelijajäsenillä on vahva rooli ja merkitys koulun yhteisissä varhaisen puuttumisen verkostoissa. Esimerkiksi erilaisissa toimikunnissa ja lautakunnissa opiskelijajäsen tuo opiskelijan näkökulmaa esille kulloinkin käsittelyssä olevaan asiaan. Opiskelijajäsenen on omien kokemustensa kautta helpompi samaistua opiskelijoita koskeviin asioihin. Hän voi esimerkiksi

tuoda esille vaihtoehtoja varhaisen puuttumisen keinoihin. Kaikki opiskelijat eivät halua tai uskalla kertoa ongelmistaan korkeakoulun toimijoille. Silloin on hyvä olla tarjolla vaihtoehtoja apua tai tukea. Näistä toimijoista mielestäni ehkä tärkein on luokkayhteisön oma VIP-opiskelija.

VIP-opiskelijan merkitys opiskelijayhteisössä

Opiskelijan näkökulmasta olen kokenut, että erityisesti oman ryhmän VIP-opiskelijalla on suuri merkitys varhaiseen puuttumiseen. VIP-opiskelija tekee yleensä yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa ensimmäisen havainnon tai huomion opiskelijan muuttuneesta käytöksestä tai suhtautumisesta opiskeluun. Tällainen välittämisen ilmapiiri syntyy ryhmän omalla yhteishengellä ja avoimella yhteisöllisyydellä. Se, miten tällaiseen ilmapiiriin päästään, riippuu opiskelijoiden

Vaikka opintotuki joudutaankin joskus lakkauttamaan tai muuttamaan määräaikaiseksi opiskelijaa ei jätetä asian kanssa yksin.

omasta asenteesta ja välittämisestä. Opettajat eivät ehkä huomaa tai pysty reagoimaan tarpeeksi nopeasti opiskelijassa tapahtuviin muutoksiin. Tähän voivat olla syynä opettajien muut tehtävät ja käytössä olevat resurssit. On myös mahdollista että opiskelija haluaa pitää ongelmansa vain omana tietonaan. Tässä korostuukin VIP-opiskelijan huolenilmaisu ja tiedottaminen ryhmän opettajatuutorille tai opinto-ohjaajalle. VIP-opiskelijan varhainen puuttuminen ei onnistu ilman hyvää ja avointa vuorovaikutusta opettajatuutorin kanssa. Parhaimmillaan tällainen toiminta mahdollistuu, kun opettajatuutori ja VIP-opiskelija tapaavat toisiaan säännöllisesti. Yhteisissä tapaamisissa

vaihdetaan luottamuksellisesti tietoja sekä arvioidaan ryhmän hyvinvointia ja opintojen sujumista. Opiskelijan on helpompi kokea VIP-opiskelija vertaisekseen ja hänelle voi olla helpompi ilmaista huoliaan kuin opettajatuutorille.

Opiskelijakunnan rooli varhaisessa puuttumisessa

Opiskelijakunta POKAn toiminnan tärkeimpiä tavoitteita ovat opiskeluhyvinvoinnin tukeminen ja opiskelijoiden etujen valvominen. POKAn ja korkeakoulun johdon säännöllisissä tapaamisissa voidaan viedä opiskelijoita koskevia asioita eteenpäin. Näitä asioita voivat olla mm. opiskelijoiden epäasiallinen kohtelu tai eriarvoisuus opiskelijoiden välillä. Huolen ilmaisun esittäminen oppilaitoksen johdolle on yksi varhaisen puuttumisen kanava. Esimerkiksi yksittäisen opiskelijan kokemaa epäkohta voidaan ottaa puheeksi ja arvioida ja kehittää koko korkeakoulun toimintaa sen pohjalta.

Opiskelijänäkökulma opintotukilautakunnassa

Korkeakouluissa on monia työryhmiä, joissa opiskelijaedustajat ovat mukana. Yksi niistä on opintotukilautakunta. Opintotukilautakunnassa seurataan opiskelijoiden opintojen etenemistä ja annetaan erilaisia lausuntoja Kansaneläkelaitokselle opintotukeen liittyen.

Opintotukilautakunta on usein viimeisimpiä tahoja joka puuttuu opiskelijan tilanteeseen kun opinnot eivät ole edenneet riittävästi. Lautakunnassa käsitellyssä olevat opiskelijoiden tilanteet ovat yleensä kehittyneet jo pitkän aikaa ja opinnot ovat voineet viivästyä monesta syystä. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi oma tai läheisten vakava sairastuminen, arjen hallinnan ongelmat, ihmissuhteiden haasteet sekä taloudelliset vaikeudet.

Lautakunnassa joudutaan usein pohtimaan miten opiskelijaa voitaisiin parhaiten tukea ja auttaa. Vaikka opintotuki joudutaankin joskus lakkauttamaan tai muuttamaan määräaikaiseksi opiskelijaa ei jätetä asian kanssa yksin. Opiskelijoille järjestetään tukea jota koordinoi opintokuraattori. Opintokuraattori ottaa

yhteyttä opiskelijoihin ja selvittää opiskelijan kanssa tuen tarpeen ja mahdolliset tukitoimet. Tästä on saatu hyviä kokemuksia ja opiskelijat ovat vaikeissakin tilanteissa kysyneet jatkamaan opintojaan.

Vaikka tieto mahdollisesta opintojen laiminlyönnistä tulee lautakunnalle varsin myöhäisessä vaiheessa eli seurannan kohteena olevan lukuvuoden päätyttyä, on se nähtävä vielä mahdollisuutena tukea opiskelijaa vaikeassa tilanteessa ja mahdollistaa opinnoissa jatkaminen. Valitettavan usein monet opiskelijat nostavat opintotukea tietoisesti, vaikka opinnot eivät edistykään. Näenkin, että opintotuki tulisi ajatella palkkana; jos et tee töitä, et saa palkkaa.

Varhainen puuttuminen on yhteistyötä

Varhaisessa puuttumisessa on usein mukana monta toimijaa. Pienilläkin teoilla ja sujuvalla yhteistyöllä voi-

daan vaikuttaa positiivisesti monen opiskelijan tilanteeseen riittävän ajoissa. Näistä yhteistyötahoista haluan nostaa esille tärkeimmiksi ryhmän opiskelutoverit sekä tutut opettajat. Näiden ihmisten vuorovaikutteisella yhteistyöllä olemme lähimpänä puuttumaan opiskelutoverin vaikeuksiin. Oppilaitoksen on hyvä toimia matalan kynnyksen toimintaperiaatteella, kun opiskelijat tarvitsevat apua elämänsä haasteisiin. Aina ei ole mahdollista puhua suoraan, vaan on annettava aikaa tai erilaisia työkaluja ongelmien ratkomiseen. Ilokseni olen saanut kokea ja nähdä, miten meillä Kareliassa varhaisen puuttumisen toimintamallit ovat auttaneet opiskelijoita opinnoissa ja opiskeluhyvinvoinnissa. Kareliassa on kehitetty hyvä toimintamalli varhaiseen puuttumiseen ja yhteisöllisyyden lisäämiseen, mutta aina voidaan tehdä vielä enemmän.

Kahden uran ohjaus - Urheileva opiskelija

Kimmo Hyppönen, valmennuskoordinaattori, Joensuun urheiluakatemia
Anu Korhonen, akatemiakoordinaattori, Joensuun urheiluakatemia

Kaksi uraa – kansallinen ja paikallinen valinta

Urheilun ja opiskelun yhdistäminen – ns. kahden uran tekeminen – on suomalaisen huippu-urheilun strateginen valinta. Suomen Olympiakomitean Urheiluakatemiaohjelma pyrkii edistämään urheilijoiden mahdollisuuksia opiskella joustavasti huippu-urheilu-uran vaatimukset huomioiden. Tätä opiskelun tai työn ja urheilun yhdistämistä kutsutaan Euroopan Neuvoston linjauksen mukaisesti urheilijan kaksoisuraksi (Dual Career).

Suomessa kahden uran tekemistä tukevat urheiluakatemia, jotka ovat Urheilijan polun seutukunnallinen perustukiratkaisu ja muodostavat suomalaisen huippu-urheiluverkoston rungon. Yli 20 urheiluakatemiassa kunkin alueen oppilaitokset, urheiluorganisaatiot, kuntayhteisöt sekä erilaiset asiantuntijapalve-

luiden tuottajat työskentelevät yhdessä urheilijoiden opinto-, työ- ja urheilu-urien yhteensovittamiseksi. Koko maan kattavaa urheiluakatemia verkostoa koordinoi ja kehittää Suomen Olympiakomitean urheiluakatemiaohjelma.

Joensuussa urheiluakatemia on toiminut vuodesta 2003 alkaen. Akatemian toimintaa koordinoidaan Joensuun kaupungin taholta, mutta alusta saakka myös paikalliset oppilaitokset (yliopisto, ammattikorkeakoulu, ammattiopisto, urheilupainotteinen lukio sekä liikuntaopisto) ovat olleet vahvasti toiminnassa mukana. Nimienomaan oppilaitoksilla on keskeinen rooli, kun puhutaan urheilijoiden tavoitteellisen opiskelun ja täysipainoisen valmentautumisen yhdistämisen mahdollistamisesta. Kahden uran tukemisen perusta on kirjattu myös syksyllä 2014 uusittuun, Joensuun

kaupungin ja oppilaitosten väliseen yhteistyösopimukseen:

”Sopijaosapuolet sitoutuvat tukemaan urheiluakatemia urheilijoita urheilun ja opiskelun yhdistämisessä. Mahdollisista kahden uran yhdistämisen edellyttämistä joustavista opintojen suoritustavoista, opintoaikojen pidentämisistä yms. sovitaan urheilijan ja ko. oppilaitoksen kanssa tapauskohtaisesti.”

Yhteistyösopimukseen ja urheiluakatemia toimintasuunnitelmaan kirjattujen asioiden toteutusta seurataan akatemian johtoryhmässä, jossa on edustaja kustakin yhteistyöoppilaitoksessa.

Urheilijan ohjauksen tavoitteet

Urheilijalta kahden uran yhdistämisessä onnistuminen edellyttää omien rajojen ja tavoitteiden tunnistamista ja joskus hyvin kriittistäkin pohdintaa siitä, millaisilla valinnoilla asetettujen tavoitteiden on mahdollista täytyä. Useimmiten tätä pohdintaa tukemassa on useita verkoston toimijoita – vanhempia, valmentajia, ystäviä, opoja – jotka kukin tekevät ohjausta omasta näkökulmastaan.

Urheiluakatemia näkökulmasta ohjauksen tavoitteena on

- » tukea ja mahdollistaa urheilijoiden kahden uran yhdistäminen
- » kirkastaa urheilijoiden tavoitteen asettelua
- » auttaa urheilijaa tunnistamaan kokonaiskuorman ja levon merkitys
- » auttaa urheilijaa tunnistamaan ja arvostamaan urheilusta hankittua osaamista

Urheiluakatemia koordinaattoreiden antama ohjaus on kuitenkin opintojen osalta väistämättä melko yleistä, eikä pureudu opintojen käytännön suorittamiseen liittyviin kysymyksiin. Näissä kysymyksissä urheilijaa auttavat oppilaitosten monet osaajat: amanuenssit, opinto-ohjaajat, hops-ohjaajat, opettajat ja lehtorit.

Ohjaus urheiluakatemiaopintojen osana

Parina viimeisenä vuonna Joensuun urheiluakatemiassa on tehty töitä sen eteen, että eri toimijoiden urheilijoille tarjota ohjaus muodostaisi mahdollisimman yhtenäisen kokonaisuuden. Ohjausprosessi onkin sidottu osaksi urheiluakatemiatoiminnasta kertyviä opintoja, jotka muodostavat yhteensä 15 opintopisteen laajuisen urheiluakatemialmennusopintokokonaisuuden.

Karelia-ammattikorkeakoulussa kyseiset opinnot ovat osa täydentävän osaamisen opintoja ja niiden tavoitteena on, että urheilussa hankittu osaaminen tehdään näkyväksi ja osaksi suoritettavaa tutkintoa. Nykyisenmuotoiset urheiluakatemialmennusopinnot ovat olleet Karelian opetussuunnitelmissa syksystä 2014 alkaen.

Suuri osa (12 op) urheiluakatemialmennusopintojen suorituksista koostuu siitä valmentautumisen osasta, jonka opiskeleva urheilija tekee päiväaikaan. Jäljelle jäävä osuus (3 op) pitää sisällään erilaisia ohjauksen muotoja, tapaamisia sekä tapoja tunnistaa urheilun tuottamaa osaamista. Näistä keskeisiä ovat:

1) Akatemian koordinaattoreiden ja urheilijan välinen starttikeskustelu

Kaikki korkea-asteella ja Joensuun urheiluakatemiassa aloittavat urheilijat jututetaan henkilökohtaisesti. Tapaamisessa tutustutaan ja käydään läpi urheilijan mahdollisuuksia opintojen suorittamiseen, treenimahdollisuuksia urheilijan omassa lajissa sekä urheiluakatemia tarjotavia palveluita.

2) Henkilökohtaisen opinto- ja valmentautumissuunnitelman yhteensovittaminen

Henkilökohtaisen opintosuunnitelman opiskelija tekee opintojen alussa yhdessä oppilaitoksen edustajan kanssa. Myös valmentautumissuunnitelma on olemassa jokaisella tavoitteellisesti urheilevalla. Urheiluakatemialmennusopinnoissa huomiota kiinnitetään kyseisten suunnitelmien realistiseen yhdistämiseen sekä muutosten edessä päivittämiseen.

Urheilevan opiskelijan ohjaus fysioterapian koulutuksessa

Tarja Pesonen-Sivonen, tuntiopettaja, opinto-ohjaaja, Karelia-ammattikorkeakoulu

Huippu-urheilun ja opiskelun yhteensovittaminen on tärkeä ja merkityksellinen asia. Opiskelun tulee antaa tietyt valmiudet, jotka vastaavat suosituksiin sekä valtakunnallisesti että Euroopan laajuisesti. Sosiaali- ja terveysalan koulutusta ja alalla työskenteleviä valvoo Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira.

Opintojaan tekevän urheilevan opiskelijan tulee päästä opinnoissaan asetettuihin osaamistavoitteisiin kuten myös muidenkin opiskelijoiden. Puhutaan ns. kahden uran tekemisestä, joka tarkoittaa sitä että urheilijan tavoitteena on valmistua ammattiin sekä kehittyä urheilijana.

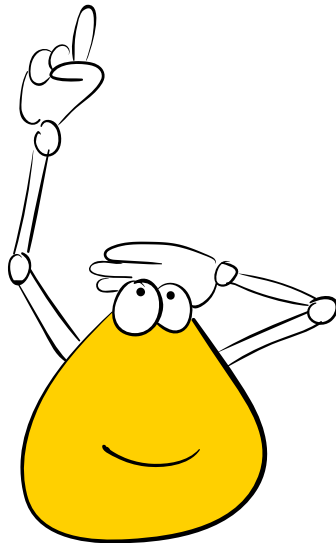
Karelia-ammattikorkeakoulussa urheilijoiden ohjausta on kehitetty yhdessä Joensuun urheiluakatemian kanssa. Urheiluakatemia on Suomen Olympiakomitean hyväksymä akatemia. Oppilaitoksen ja

urheiluakatemian yhteisenä tavoitteena on mahdollistaa sujuva opiskelu ja huippu-urheilu.

Urheilun ja opiskelun yhteen sovittaminen

Karelia-ammattikorkeakoulussa on viimevuosien aikana tehostettu opiskelijan ohjausprosesseja. Ohjaus on merkittävä tekijä ammatillisessa kasvussa ja opiskelujen yksilöllisessä etenemisessä. Tavoitteena on, että urheileva opiskelija voi edetä opinnoissaan sujuvasti. Urheilevan opiskelijan kohdalla ohjauksella on suuri merkitys. Ohjauksen avulla opiskelija asettaa tavoitteita sekä opiskeluun että urheiluun. Tämän takia on erittäin tärkeää että urheilevaa opiskelijaa tuetaan molempien tavoitteiden asettelussa sekä niiden saavuttamisessa. Tämä on opiskeluhuvinvoinnin ja motivaation kannalta entistä tärkeämpää.

Yhteistyö opiskelijan, oppilaitoksen ja urheiluakatemian kesken on ensiarvoisen tärkeää urheilun ja opiskelun välisen sopusoinnun löytämiseksi. Näin toimien opiskelija voi toteuttaa kumpaakin hänelle tärkeää uraa. Yhteistyö on keskustelevaa ja siinä toimitaan urheilevan opiskelijan parhaaksi.

Opintojen ohjauksen tavoitteena on edistää opintojen etenemistä ja tutkintojen valmistumista sekä vähentää opintojen keskeyttämistä. (Lerkkanen 2002,161.) Urheilevalle opiskelijalle on tärkeää, että hänelle voidaan tehdä yksilöllisiä opiskelusuunnitelmia ja myös osa urheiluvalmennuksesta voidaan sisällyttää opintoihin. Kareliassa urheilija voi sisällyttää opintoihinsa 15 opintopisteen laajuisen urheiluakatemiavalmennus-opintokokonaisuuden.

Sosiaali- ja terveystieteiden koulutuksessa havahduttiin huomaamaan, että urheilevien opiskelijoiden on haasteellista yhdistää huippu-urheilu ja opiskelu. Opintojen eteneminen hidastui ja opiskelija joutui tekemään valintoja opiskelun ja tavoitteellisen urheilun välillä. Joissain tapauksissa opiskelu myös keskeytyi. Opiskelijan kokemana opintojen joustamattomuus aiheutti turhautumista, elämän hallinnan haasteita, väsymystä sekä valintatilanteita urheilun, opiskelun vapaa-ajan välillä.

Opiskeluaika on nuorelle erittäin merkittävää aikaa. Lauri Järvilehto (2014) siteeraa Sherlock Holmesin viisautta, joka kaikkien opintoja ohjaavien tulisi ymmärtää: *"Kun kerran pääset käsiksi intohimoosi, opit, mitä sinun tulee tehdä voidaksesi elää intohimoista elämää. Se riittää. Kun tiedät, mitä haluat tehdä, oppimisesta ei tule ainoastaan hauskaa. Siitä tulee yksi upeimmista asioista, mitä voit tehdä."*

Yhteistyö opiskelijan, oppilaitoksen ja urheiluakatemian kesken on ensiarvoisen tärkeää urheilun ja opiskelun välisen sopusoinnun löytämiseksi. Näin toimien opiskelija voi toteuttaa kumpaakin hänelle tärkeää uraa. Yhteistyö urheiluakatemian, opiskelijoiden ja oppilaitoksen välillä on keskustelevaa ja siinä toimitaan urheilevan opiskelijan parhaaksi.

Ohjaus tukee arjen hallintaa

Opiskelijat tiedustelevat usein jo ennen opintoihin hakeutumista mahdollisuudesta urheilun ja opiskelun yhdistämiseen. Hakuvaiheessa voidaan käydä alustavaa keskustelua siitä, millaisia mahdollisuuksia oppilaitoksella on tarjota opiskelun ja urheilun yhdistämiseen. Sen jälkeen kun opiskelija aloittaa opinnot, hän ottaa yhteyttä omaan opinto-ohjaajaan. Opiskelijan kuuleminen ja opintojen ja urheilun yhteensovittamisen suunnittelu yhdessä on erityisen tärkeää.

Opiskelijan kokemus siitä, että hän itse voi päättää ohjatusti omasta opiskelustaan vähentää stressiä ja nostaa oppimishalukkuutta (Manka, 2015, 27).

Ohjauksen tavoitteena on yhdessä pohtia miten opinnot voisivat edetä. Yleensä opintoja suunnitellaan vuosi tai maksimissaan kaksi vuotta eteenpäin. Tarvittaessa suunnitelmaa voidaan päivittää. Kaksi kertaa lukuvuodessa toteutettavat opintojaksot sujuvoittavat urheilevan opiskelijan opintoja.

Ohjaus aloitetaan kartoittamalla opiskelijan urheilun kuormittavuus. Pohditaan harjoittelun intensiteettiä, kilpailukauden sijoittumista ja miten hän kokee omien voimavarojensa riittävän. Opinto-ohjaaja pohtii opiskelun kuormittavuuden ja ydinaineiden sisältöjen kautta opiskelujen etenemismahdollisuudet ja opintojen tärkeysjärjestyksen. Näin pyritään välttämään opiskeluun liittyviä etenemisen esteitä. Kun opiskeltavien opintojen tärkeysjärjestys ja henkilökohtainen opiskelusuunnitelma on tiedossa, opiskelija opiskelee sitoutuen opintoihinsa. Näin opiskelija pystyy priorisoimaan sekä hallitsemaan opiskelun ja urheilun tuomaa kokonaisuutta.

Opiskelijalle tehdään henkilökohtainen opiskelusuunnitelma HOPS. Urheilevan opiskelijan HOPS on kaikkien urheilijaa opettavien opettajien käytössä. On tärkeää että kaikki tietävät suunnitelmasta ja siitä, että sitä on rakennettu yhteen sovittamalla huippu-urheilu ja tavoitteellinen opiskelu.

Urheileva opiskelija ottaa itse yhteyttä opettajiin ja sopii opintojaksokohtaiset suoritukset. Opettajan kanssa käyty keskustelu ja yhdessä sovitut toimintatavat mahdollistavat opiskelijan osaamistavoitteiden saavuttamisen sekä hyvän yhteishengen.

Usein opiskelijalla tulee haasteeksi kiire, jotta hän pystyisi selviytymään sekä urheilusta että opiskelusta. Opiskelijan kanssa on hyvä käydä myös keskustelua arjen hallinnasta. Manka (2015) tuo esille että keskittyminen olennaiseen, tekemisen aikataulutaminen, töiden priorisointi ja tekeminen ajoissa, avun pyytäminen tarvittaessa ja se että muistaa hengähtää välillä ovat tärkeitä omakohtaisia tekijöitä, jotka auttavat etenemään opinnoissa systemaattisesti.

Ohjauksen kohdentaminen oikeisiin asioihin edistää opiskelijoiden hyvinvointia, jotka vastaavat yhteiskuntamme ammatillisiin tarpeisiin tulevaisuudessa.

Urheilevan opiskelijan ohjauksen kehittäminen on parantanut opinnoissa etenemistä. Opiskelijaa tuetaan mm. opintojaksotasolla, tutoroinnilla, ohjauksella yhteistyössä Joensuun urheiluakatemian toimijoiden kanssa. Yhteistyö urheilevan opiskelijan hyväksi on ollut Joensuun urheiluakatemian kanssa aktiivista ja sitä kehitetään edelleen.

LÄHTEET

Järvilehto, L. 2014. Hauskan oppimisen vallankumous. Juva: Bookwell Oy.

Lerkkanen, J. 2002. Koulutus- ja uravalinnan ongelmat. Jyväskylä : Jyväskylän ammattikorkeakoulu..

Manka, M-L. 2015. Stressikirja. Mistä virtaa. Helsinki: Talentum.

Yhdessä tehden hyviin tuloksiin

Mervi Kurula, vastaava opinto-ohjaaja, Karelia-ammattikorkeakoulu
Mikko Penttinen, laatukoordinaattori, Karelia-ammattikorkeakoulu

Laatutyö kehittämisen taustalla

Karelia-ammattikorkeakoulussa on toteutettu pitkäjänteistä ja systemaattista laatutyötä ja laatutyön tueksi on kehitetty seurantatyökaluja sekä kerätty palautetta niin opiskelijoilta, henkilöstöltä kuin sidosryhmiltäkin.

Korkeakoulujen arviointineuvosto (KKA) auditoi vuonna 2011 Karelia-ammattikorkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän. Auditoinnissa ohjauksen todettiin olevan hyvällä tasolla, se on kattavaa, monimuotoista läheisyysperiaatteella toteutettua. Auditointiin valmistautuminen yhdessä opiskelijoiden, henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa oli erinomainen tilaisuus tarkastella myös ohjausta kokonaisuutena.

Laatutyön ja toimivien seurantatyökalujen avulla tunnistettiin monia toiminnan kehittämistarpeita. Nämä kehittämistarpeet johtivat siihen, että toimintaa päätettiin ryhtyä kehittämään hankkeen kautta. Näin syntyi VARTU-hanke.

Strateginen kehittäminen

Karelian strategian 2013-2017 yksi keskeinen linjaus on ”osaavat ja hyvinvoivat opiskelijat”. Linjaus sisältää kolme kehittämiskohdetta. Kehittämiskohteen toteuttaminen jaksotettiin koko strategiakaudelle ja käytännön toimenpiteet konkretisoituivat vuosittain tehtävässä kehittämistoimintaa ohjaavassa Karelian sisäisessä tavoitesopimuksessa (KARELIA/TASO). Vuoden 2013 tavoitesopimukseen valittu kehittämisskohteena oli välittämisen ilmapiirin vahvistaminen ja opiskelukyvyyn kokonaisvaltainen kehittäminen eri toimijoiden yhteistyönä. Seuraava vuonna kehittämiskohteena oli opintojen sujuvuuden varmistaminen ja keskeyttämisten vähentäminen opiskelijoiden varhaisen tuen avulla (VARTU). Vuonna 2015 päätettiin vahvistaa kehittämiskumppanuutta opiskelijakunta POKAn kanssa.

Kehittämistyötä ryhdyttiin suunnittelemaan vuonna 2012, ja yhdessä opiskelijakunta POKAn kanssa ha-

ettiin ja saatiin Otsakorpi säätiöltä hankerahoitusta kehittämistyön tueksi. Hankkeessa keskityttiin kahden keskeiseen kehittämiskohteeseen 1. opintojen sujuvuuden varmistamiseen ja keskeyttämisten vähentämiseen opiskelijoiden varhaisen ja ennakoivan tuen avulla (VARTU), sekä 2. välittämisen ilmapiirin vahvistamiseen ja opiskelukyvyyn kokonaisvaltainen kehittäminen eri toimijoiden yhteistyönä.

Kehittämistyön vastuuhenkilöiksi nimettiin Karelia-ammattikorkeakoulun vastaava opinto-ohjaaja yhdessä opinto-ohjaajista koostuvan ohjauksen työryhmän ja opiskelijakunnan toimijoiden kanssa.

VARTU-hankkeen tavoitteet

VARTU-hankkeessa keskeiseksi tavoitteeksi asetettiin opiskelijoiden hyvinvoinnin ja opiskelukyvyyn vahvistaminen, opintojen sujuvan etenemisen varmistaminen ja keskeyttämisten vähentäminen. Hankekauden aikana suunniteltiin ja otettiin käyttöön koko ammattikorkeakoulun toimintaan yhdessä sovitut, systemaattiset ja kirjatut varhaisen tuen (VARTU) toimintaperiaatteet. Varhaisen tuen keskeisiä periaatteita ovat toimivat oppimisyhteisöt, välittämisen ja kannustamisen ilmapiiri, yhdessä sovitut varhaisen puuttumisen periaatteet, aktiivinen yhteydenpito opiskelijoiden kanssa sekä opiskelijälähtöiset opetuksen ja opinto-ohjauksen toteutusratkaisut.

Varhaisen tuen toimintaperiaatteet kirjattiin osaksi Karelia-ammattikorkeakoulun opinto-ohjauksen ja opiskeluhyvinvoinnin suunnitelmaa ja muuta ohjeistusta. Tavoitteeksi asetettiin, että hankkeen päätyttyä varhaisen tuen periaatteet ovat osa Karelian vakiintunutta toimintaa niin opetuksessa kuin ohjauksessakin. Koko korkeakoulu yhteisön yhteistyöllä varhaisen tuen toimintaperiaatteet toteutuvat ja VARTU-toiminta vakiintuu pysyviksi käytänteiksi.

Kehittämistoimet käynnistyvät

Vuosi 2013 oli monen uuden asian käynnistämisen aikaa. Opintojen sujuvuuden varmistamiseksi kehitettiin seurantatyökaluja valmistuneiden ja keskeyttäneiden määrän sekä opintopistekertymän seurantaan. Koulutuksen kehittämisryhmässä ja alakohtaisissa koulutustiimeissä seurannan tuloksia on tarkasteltu säännöllisesti tammikuusta 2013 lähtien.

Otsakorpi-säätiöltä saadulla hankerahoituksella VARTU-hanke käynnistettiin syksyllä 2013. Hanke antoi mahdollisuuden keskittyä erityisesti uusien toimintojen kehittämiseen ja testaamiseen. Hankkeen aloitusvaiheessa varhaisen tuen periaatteet kirjattiin Karelian Opinto-ohjauksen ja opiskelijahyvinvoinnin suunnitelmaan sekä päivitettiin ohjaukseen liittyviä työohjeita, joissa kuvataan mm. keskeiset yhteiset toimintatavat ja ohjauksen eri rooleihin liittyvät tehtävät. Uutena toimijana Karelia-ammattikorkeakoulussa aloitti opintokuraattori, joka on oppilaitoksen sosiaalilyöntekijä. Opintokuraattorin tehtävänä on edistää ja tukea opiskelijoiden opiskeluhyvinvointia ja turvata opintojen sujuvaa etenemistä. Opintokuraattori antaa neuvontaa ja ohjausta opiskeluun sekä elämänhallintaan liittyvissä haasteissa sekä auttaa opintoja vaikeuttavissa henkilökohtaisissa asioissa.

Opintokuraattori aloitti yhteistyössä opiskelijakunnan ja oppilaitospastorin kanssa VIP-opiskelijatoiminnan (VIP=välittämisen ilmapiiri). VIP-opiskelijat ovat ryhmänsä valitsemia ja heidän tehtävänä on pitää yllä ryhmähenkeä ja välittämisen ilmapiiriä.

Yhdessä tehden hyvin tuloksiin

VARTU-hankkeen toiminnan tulokset ovat olleet hyviä. Hankkeen aikana on seurattu useita tulostuloksia, joista tärkeimpiä ovat opiskelijapalautte (OPALA) sekä ammattikorkeakoulujen rahoitusmittareista 55 op lukuvuodessa suorittaneiden ja valmistuneiden määrä. Myös eronneiden määrää on seurattu. Kaikkien edellä mainittujen mittaristojen osalta on selvästi havaittavissa VARTU-toiminnan positiiviset vaikutukset tuloksiin. Valmistuneiden määrässä on vuosittain päästy Opetusministeriön asettamiin tutkintotavoitteisiin.

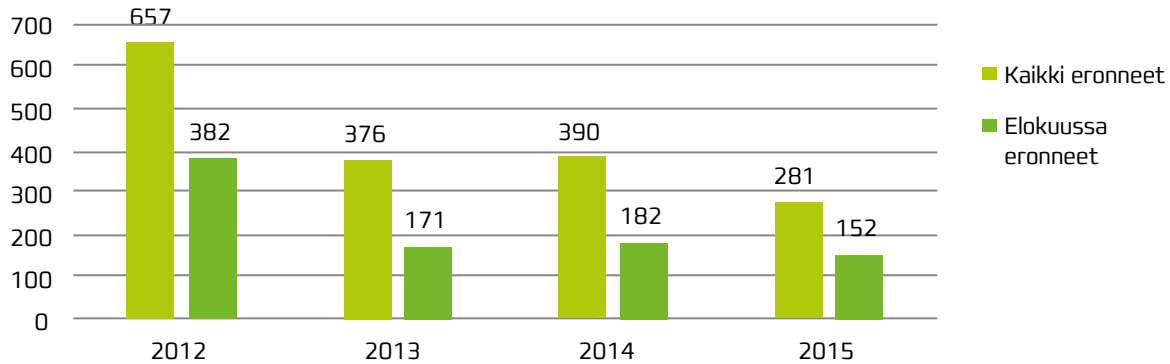
Kuviossa 1 on tarkasteltu oppilaitoksesta elokuussa eronneiden määrän kehitystä. Vuonna 2013 aloitettiin elokuussa yhteydenottokampanja, jonka vaikutukset on selvästi nähtävissä. Eroamisten määrä elokuussa väheni 60 % vuodesta 2012 vuoteen 2015. Kuvioista voidaan nähdä myös, että saman ajanjakson aikana kaikkien eronneiden määrän väheni 57 %. (Vuoden 2015 eronneiden määrä 16.11.2015 mennessä.)

Kuviossa 2 kuvataan 55 opintopistettä vuodessa suorittaneiden opiskelijoiden määrää. Vuodesta 2012 vuoteen 2015 55 opintopistettä/lukuvuosi suorittaneita

den opiskelijoiden määrä on kasvanut 34 %. Edellä mainitun opintopistemäärän saavuttaminen lukuvuoden aikana on tärkeää opiskelijalle, joka rahoittaa opintonsa opintotuella. Jos opiskelijan opintosuoritusten määrä jää alle 55 op:n, opiskelijan opintotuen saamisen edellytyksiä tarkastellaan. Korkeakoululle 55 opintopistettä suorittaneiden määrä on tulorahoitukseen vaikuttava tulosmittari. VARTU-hankkeen aikana on kiinnitetty

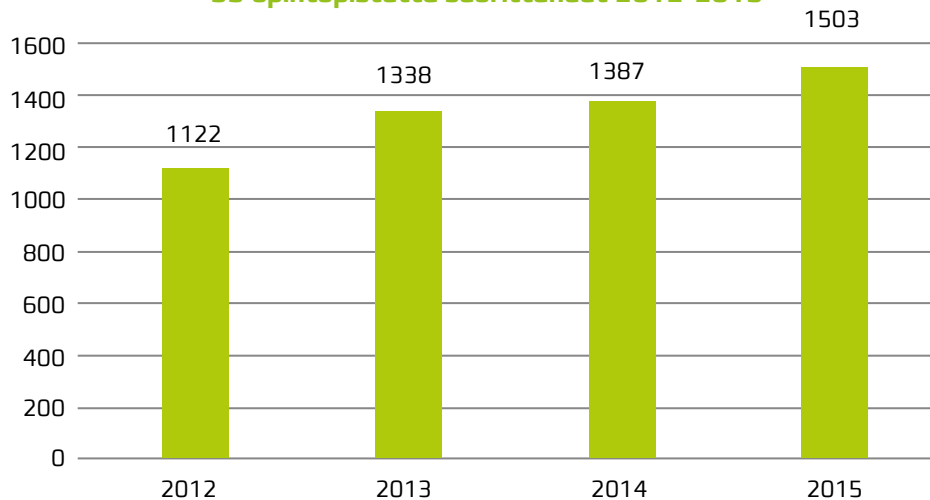
huomiota siihen että lukuvuoden aikana on riittävästi ja tasaisesti opintojaksoja suoritettavana. On myös kiinnitetty huomiota opiskelijan työmäärän tasaiseen jakautumiseen lukuvuoden aikana. Seurantatyökalujen avulla nähdään kuukausittain jos opiskelija ei ole suorittanut riittävästi opintosuorituksia. Tällöin opettaja-tuutorit tai opinto-ohjaajat voivat ottaa asian puheeksi opiskelijan kanssa ja tarjota tukea ja ohjausta.

Karelia-ammattikorkeakoulusta eronneet 2012-2015

Kuvio 1. Karelia amk:sta eronneiden määrä v. 2012-2015.

55 opintopistettä suorittaneet 2012-2015

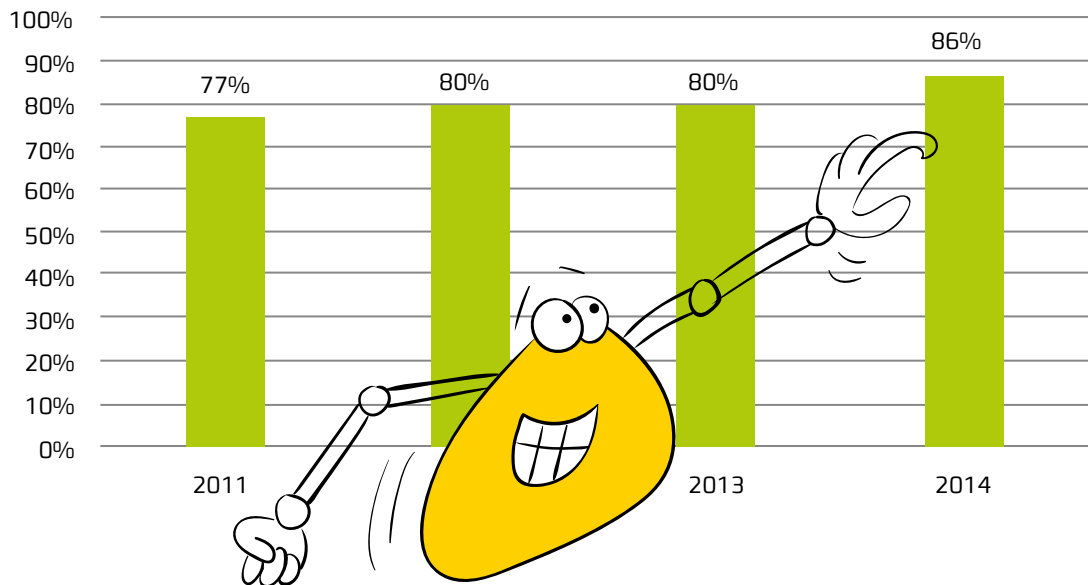
Kuvio 2. 55 opintopistettä suorittaneet 2012-2015.

Kuviossa 3 kuvataan opiskelijatyytyväisyyttä Kareliassa, jota mitataan vuosittain kaikilta opiskelijoilta OPALA-palautteen avulla. Opiskelijapalautteen vastausprosentti on ollut hyvällä tasolla koko OPALA-palautteen keräämisen ajan, se on vaihdellut 70% ja 80% välillä. Kyselyssä on 12 ohjaukseen liittyvää kysymystä. Kyselyyn opiskelija vastaa neliportaisella asteikolla täysin samaa mieltä - täysin eri mieltä.

Kuviossa 3 on kuvataan ohjauksen tulosten kehittymistä. Tyytyväisyys ohjaukseen on kasvanut tasaisesti. Ohjauksen teema sisältää mm. seuraavat kysymykset: Saan opettajilta riittävästi oppimistani ja opiskelua tukevaa ohjausta ja Olen saanut riittävästi tukea ja ohjausta opintoihin liittyvissä asioissa.

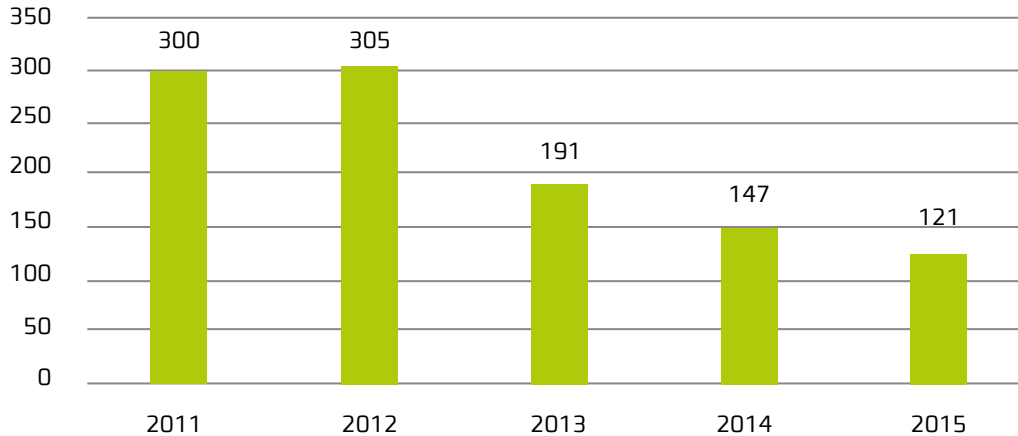
Kuviossa 4 kuvataan Kelan lähettämien opintotuen selvityspyyntökirjeiden saajien määrän kehittymistä 2011-2015. Kaikkiaan pyynnöt ovat vähentyneet vuodesta 2011 60%. VARTU-hankkeessa käynnistettyjen varhaisen puuttumisen toimenpiteiden vaikutukset voi nähdä selvästi. Erityisesti kuukausittain seurattava opiskelijan opintopistekertymä on tärkeä mittari myös opintotuen näkökulmasta. Puheeksi ottamisella voidaan vaikuttaa siihen, että opiskelija saa tarvittavaa ohjausta ja tukea riittävän varhaisessa vaiheessa. Näillä toimenpiteillä myös opintotuen takaisinperintä on vähentynyt Karelia-amk:n opiskelijoilla.

1. vuoden opiskelijoiden tyytyväisyys ohjaukseen 2011-2014

Kuvio 3. Opiskelijoiden tyytyväisyys 1. vuoden ohjaukseen.

Kelan opiskelijoille lähettämien selvityspyyntöjen kehittyminen 2011-2015

Kuvio 4. Kelan lähettämien opintotuen selvityspyyntökirjeiden saajien määrä 2011-2015.

Kehittäminen jatkuu ja toiminta vakiintuu

VARTU-hanke päättyy vuoden 2015 lopussa. Hankkeen aikana on onnistuttu luomaan useita hyviä ja toimivia seuranta työkaluja ja mittareita, joita voidaan pääosin seurata lähes reaaliajassa. Erilaiset taulukot ja tilastot ovat hyviä laajemman yleiskuvan antavia työkaluja. VARTU-hankkeen keskiössä on kuitenkin opiskelija, yksilö, jonka hyvinvointi ja sujuva opinnoissa eteneminen on kaikkien yhteinen etu.

VARTU-hankkeen tavoitteeksi asetettiin, että hankkeen päätyttyä varhaisen tuen periaatteet ovat vakiintuneet pysyviksi toimintatavoiksi. Toimintatavat on kirjattu näkyville Karelia-amk:n Opinto-ohjauksen ja opiskeluhyvinvoinnin suunnitelmaan.

VARTU-hanke on muuttanut korkeakoulumme toimintaa ennaltaehkäiseväksi. Ratkaisuja sujuvaan arkeen ja hyvän työilmapiirin luomiseksi on mietitty yhdessä opiskelijoiden kanssa. VARTU-hanke päättyy, mutta sen aikana on onnistuttu luomaan Kareliaan monia hyviä toimintamalleja joiden tuloksena meillä on hyvä työskentelyilmapiiri ja tyytyväiset opiskelijat. Jatkamme yhdessä VARTU-hengessä.

VARTU-hanke on muuttanut korkeakoulumme toimintaa ennaltaehkäiseväksi. Ratkaisuja sujuvaan arkeen ja hyvän työilmapiirin luomiseksi on mietitty yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Tässä julkaisussa kuvataan Karelia-ammattikorkeakoulussa toteutetun VARTU-hankkeen toimintaa ja tuloksia. Hankkeessa keskityttiin opintojen sujuvuuden varmistamiseen ja keskeyttämisten vähentämiseen varhaisen ja ennakoivan tuen avulla, sekä vahvistettiin välittämisen ilmapiiriä Kareliassa. Hankkeessa oli mukana laaja joukko korkeakoulun toimijoita. Kehittämistyön myötä ohjauksen ja varhaisen tuen rooli ja näkyvyys on kasvanut koko ammattikorkeakoulussa ja toiminnan tulokset ovat parantuneet merkittävästi. Julkaisun artikkeleissa kuvataan niitä arjen pieniä tekoja, joilla on onnistuttu parantamaan opintojen sujuvuutta ja opiskelijoiden hyvinvointia, opiskelukykyä sekä tyytyväisyyttä.

Kirjan artikkelien
kirjoittajia.

